

JUUBELI- NUMMER

1920

NOORED KOMMUNAARID

1921

N^o

12

5 septembril s. a. lahkus võitlusriinalt 22 aasta vanaduses meie energiline kaastööline ja väsimatu võitleja parema ilmkorra eest

JAAN LINDER

Tema lühike kuid viljakas revolutsiooniline tegevus pole proletariaadile tähtsusetu. Teda mälestades tuleme meele kõiki võitlejaid proletariaadi asja eest, keda pole enam meie keskel.

„NOORTE KOMMUNAARIDE“ toimetus ja kaastöölised.

NOORTE KOMMUNISTLIK AJAKIRI

„NOORED KOMMUNAARID“

Venemaa Noorte Kommunistliku Yhingu Keskkomitee Eesti Sektsioonide väljaanne
II AASTAKÄIK ILMUB KORD KUUS

„NOORTE KOMMUNAARIDE“ ylesanne on selgitada kõiki poliitilisi, kunstilisi, teaduslikke ja kirjanduslikke kysimusi; peamiselt aga selgitada kysimusi, mis puutuvad noorte ellu nii Nõukogude Venes kui välismail ja eriti Eestis, ning tuua laialdasi teateid kogu ilma noorsoo revolutsioonilisest liikumisest.

„NOORED KOMMUNAARID“ avaldab luule- ja ilukirjanduslikke töid, eriti ruumi andes algajatele noorile proletaarseile kirjanikele ja poeedele.

„NOORTE KOMMUNAARIDE“ toimetuse kolleegium: Juhan Hurt, Oskar Kullerkupp, Peeter Peterson. Tegev toimetaja: O. Kullerkupp. Kaastöölised: Rudolf Laurent, Magnus Lindvest, Peeter Lindvest, August Lukin, A. J. Normann, Alma Pikker, Elise Tenter, Joh. Viedemann, R. Vasman, Rudolf Vasmy j. t.

Pääle alaliste kaastööliste on luband kaastööd: Villem Buk, Dmitri Masnin, Joh. Mägi, Jakob Palvadre, Arnold Pastak, Hans Pöögelmann, Aleksander Reinvald, Karl Treufeldt, prof. Arthur Vallner ja paljud teised proletaarsed poliitikerid, õpetajad, eriteadlased, kunstnikud, publitsistid, kirjanikud ja poeedid.

„NOORTE KOMMUNAARIDE“ hinnalistellimiste vastuvõtt algand.

Tellimisi võetakse kõigilt noorte yhinguilt, partei- ja tööliste organisatsioonelt, kultuur-hariduslikelt asutusilt ja ka üksikuilt isikuilt ainult maksu eest.

==== Tellida võib I oktoobrist alates aasta lõpuni. ====

TELLIMISHIND:

Postiga: 1/4 aastas (1 oktoobrist 1 jaanuarini) 3600 rbl.
Postita: " " " " " " 3000 "
Yksiku numbril hind " " " " " " 1000 "

Soovikorral võib saada ka esimese aastakäigu (1 september 1920—1921) kõiki numbreid, kogu aastakäik (12 n-rt.) 12000 rbl., postiga saates 13000 rbl.

TOIMETUSE JA TALITUSE ADRRESS:

„Noored Kommunaarid“ (Юные Коммунары). Петроград, Фонтанка 27.

Tellimiste vastuvõtt kirjaliselt ja suusõnal esialgselt „Noorte Kommunaaride“ talituses ja V. N. K. Y. K.-K. Eesti sektsioonide keskbyroos: МОСКВА, Воздвиженка 5. Эстсекция Р. К. С. М.

==== Tellija aadress võimaliselt selgelt ja täpikäelselt avaldada. ====

„NOORTE KOMMUNAARIDE“ TOIMETUS ja TALITUS.

KÕIGI MAADE TOOLISED, VHINGEM!

N° 12 NOORED 1921 KOMMUNAARID

VENEMAA NOORTE KOMMUNISTLIKU YHINGU KESKKOMITEE BESTI
SEKTSIOONIDE KESKBYROO KUUKIRI

Peterburis, 1 septembril.

Aasta tagasi, võitlesid Venemaa noored kommunaarid käsikäes oma vanemate vendadega lahinguväljul — poola imperalistega läänes ning Vrangelli röövsalkadega lõunes.

Neil ägedal võitluspäivil ilmus eesti noorte kommunaaride keskele nende sõber ja kaasvõitleja „Noored Kommunaarid“. Ta julgustas vahvaid võitlejaid, valas nende soontesse uut energiat, nende hingesse uut vaimustust. Ta saatis yle Venemaa energilise hyyde kogu eesti proletaarselle noorsoole, kutsus neid oma ritta yhise verivaenlase vastu. Need hyyded polnud asjatud. Sajad eesti noorproletaarlased kuulsid ta häält ning astusid punase võitluslipu alla, moodustes noorte kommunistlikke yhinguid kogu laialdases Venes ja isegi Siberis. Aasta möödudes on vaikind sõjariistad verisil väerinnul, sest meie vaenlased olid sunnit taganema proletaarse yhise frondi ees, olid sunnit otsima meiega kokkuleppe teid.

On vaikind kyll ajutiselt sõjariistade kära, on lõppend verine võitlus, kuid võitlus kestab edesi ja nimelt, majanduslikul alal ehk tööriinal. On algand masinate myrin vabrikuis, traktorite ja teiste põllutööriistade klirin põldudel ning energiline töö igal tööstusalal, on algand võitlus korralagedusega ning uue vaenlase — näljaga! Sellest võitlusest ei puudu noored kommunaarid. Noored on siin samuti esimesis ridus, nagu verisil väerinnul, sest siht on yks — lyya oma vaenlast! Ainult taktika on muutund, võitlusabinõud on teised. Et igatsorti vaenlaste yle võitu saavutada, seks on tarvis tunda võitlustaktikat, tarvis teadlik olla oma võitluse tarvilisusest, selle eesmärgist tarvis igal pool organiseeritult välja astuda, tarvis yhise kava järele töötada. Paljuile noorile seltsimehile, nagu paljuile vanulegi, on arusaamatud viimse aja syndmused ja muudatused poliitilis-majanduslikul alal, mis seot nõukoguvalitsuse dekreetega ja määrustega. Nende selgitamine on noorte yhingute ylesanne.

20 septembril tuleb Moskvas kokku Nõukogude Vene kommunistlikkude noorte yhingute ylemstaab — ylevenemaaline kongress. Sel kongressil töötavad noorte kommunaaride edustajad välja tegevuskava, mille järele noorte yhingud uuel võitluslal asuvad tööle. Ka „Noored Kommunaarid“ pyyab siin olla oma sõpradelle juhatajaks ja kaasvõitlejaks, nagu võitluspöörises valgekaardlaste vastu.

Kui kõigil seltsimehil selged ja arusaadavad meie sihid ning pyyded, siis võivad nad edurikkalt töötada ning kaasa aidata sotsialistliku korra kindlustamiseks, kuigi tuleb ajutiselt tarvitada kaudseid teid, teisi abinõusid.

Majanduslikul alal sotsialistliku riigi kindlustamiseks võitlust pidades, ei unusta me omi kohuseid rahvusvahelise proletariaadi ees. Sest see veel kapitalismikke all ägades võitlust pidamas oma kurvajatega, ja igal ajal võib ta meilt abi nõuda. Seks peame ka sõjaliselt valvel olema.

Samuti kui läind aastal esimeses numbris, ytleb „Noored Kommunaarid“ aastasel juubelpyhal oma seltsimehile: „Võitlus pole veel raugend. Vaadake lääne, vaadake väiksesse Eesti! Mis tehakse sää!? . . . Meie kohus on töotust anda, et enne võitlust ei jäta, kui meie seltsimehed yle ilma vabastet“.

See on „Noorte Kommunaaride“ aastapyha tervitus oma sõpradelle ja seltsimehile ning kogu eesti proletaarselle noorsoole.

VKS AASTA...

Siis kui möllas verine võitlus, kui imperialistlikud ja valgekaardlikud röövsalgad meid piirasid läänest ning lõunest, kui meie vabariiki ähvardas tõsine hädaoht, pidasid kaks-kolm noort seltsimeest nõu, kuidas luua kindlat yhendust oma seltsimehiga väerinnul, kuidas öelda neile julgustavat sõna, kuidas hyйда yle laialdase Venemaa kõigile noorile eesti seltsimehile, kogu eesti noorsoole, et nende kohus on astuda võitlejate ritta, et silmapilk on otsustav nii proletariaadile kui kodanlusele. Pikema järelkaalumisetä jõudsid nad otsusele, et sarnaseks sideloojaks võib olla noorte häälekandja — kas ajaleht, ehk ajakiri. Jäädi peatuma ajakirja juure ning läbiharutamisel — kõiki objektiivseid olusid arve võttes — nimelt kuukirja juure.

Ettenähtavaid ja nägematuid takistusi ning puudusi teelt võites, jõuti nii kaugelle, et esimesel septembril 1920 ilmus päevavalgelle esimene eesti noorte kommunistlik ajakiri Venemaal — „Noored Kommunaarid“. Paraku, polnud kyll eesti noored veel seevõrra organiseerunud, et kuukiri oleks võind ilmuda nende ametlikuna häälekandjana. Seepärast pidi ta ajutiselt jääma V. K. P. K.-k. eesti sektsioonide keskbyroo juure kasulapsena. Olles mainit organisatsiooni juures kasulapseks, kutsus „N. K.“ väsimatult noori eesti töölisi ja talupoegi yhinema.

Möödus kõigest kolm kuud ja eesti noored olid „N. K.“ häält kuuldes jõudnud nii kaugelle, et võisid moodustada oma ylemaalise organisatsiooni — V. N. K. Y. K.-k. Eesti Sektsioonide keskbyroo. Nyud võis „N. K.“ ilmuda eesti proletarse noorsoo täisõiguslikuna häälekandjana. Seega oli ta yhest suuremast puudusest yle astund. Tõsi, oli teisigi raskuseid, mis ajuti näisid ylesamatud: trykktööstuse võimatu vilets seisukord, paber-, trykktööliste-, toimetuse jõudude-, kaastööliste puudus ja veel terve rida teisi puuduseid. Neile puudusile seltsisid veel suuremad hädad, mis ähvardasid „Noori Kommunaare“ seisakuga: kylm, nälg ja tagatipuks Kroonlinna madruste mäss!

Ainult tänu trykktööliste ja toimetustliikmete ennastsalgavalle tööle läks korda „N. K.—del“ järjekindlalt ilmuda, kuigi mõnikord pikema viivitusega. Ei võind ju nõuda, isegi loota ei võind, tööd inimesilt, kes kannatasid kehva toitluse all, kui nad olid teind päevatöö, olid täitnud kohused, mis riigikord neid kohustas tegema. Sest „N. K.“ valmisteti just niihästi toimetustliikmete kui trykktööliste vabal ajal, mis jäi neile päevatööst. Ei

võind nõuda, et inimene pääle tööaega toas ehk töökojas, kus sagedasti ainult 2—3 kraadi sooja, kätte oleks võtnud sullevarre ja hakkand kirjutama, veel vähem aga laduma, nokitsedes kylmi tinatähti — kirjamärke. Veel vähem võis loota „N. K.“ ilmumist Kroonlinna mässu päivil, mil olid mobiilseerit võitluselle kõik töölised, algades toimetustliikmetest ja lõpetades trykktöölistega, ning saadet, kes otsekohe tuleliinile, kes vastutavaile vahtpostele. Ent ometegi ilmus ta. Kuidas võis ta seda säarasis oludes? Ainult kõigi seltsimeeste, kes seotud „N. K.“ väljaandmisega, revolutsioonilise tahte ja energia tõttu. Seltsimehed hinnasid õieti „N. K.“ tähtsust, tema vajadust, ning nad ei kaeband, et keskpäigas näpistab nälg, ei nurisend, et keha pureb kylm, vaid töötasid nõrga keskpäigaga — seljas taliryy, pääs läki-läki, käes kindad... Ning Kroonlinna mässu ajal kirjutasid nad osa käsikirju tuleliinil suurtykkide myrina ja kuulirahe all, osa reservis vahtpostil, ning ladusid ja trykkisid ainult ajal, mil nad 24 tunnilisest karauulist tulid mõneks tunniks puhkusele.

Kõiki neid tõsiasi silmas pidades, saab luigeja vaid pääliskaudse pildi neist raskusist, millega seot olnud „N. K.“ toimetamine ja ta väljaandmine, mis pääliskaudselt näib nii lihtsana ja kergena toiminguna.

On möödund aasta „N. K.“ ilmumisest, on yle saadud mõnestki raskusest ja puudusest. Kuid see pole pääasi. Päämiseks asjaks oli, on ja jääb „N. K.“ ylesanne, ta siht, ta pyyd. Seda sihti, neid pyydeid tunnevad ta lugejad aastase ilmumise järele. Nende juures pikemalt peatuda oleks asjata. Võime vaid rõõmuga konstateeri, et need pyyded pole jäänd eesti proletarse noorsoo keskel vastukõlata. Selle tõenduseks need hulgarvulised eesti noorte kom. yhingud, mis aasta kestel moodustet, selle tõenduseks kaunis suur ringkond noori algajaid kaaslõõlisi, kes aasta vältel kogund end meie lipu alla, selle tõenduseks hulgaarvulised soojad tervitused juubelpäevaks noorte organisatsioonelt. Need andmed on paremaks pandiks, et me töö pole asjatu.

See teadmine on suuremaks tasuks kõige selle vaeva ning energia eest, mida kulutand „N. K.“ ilmumisega seot töölised sest piskust, mis neil oli, ka kõige kriitilisemal silmapilkel.

Seda kindlamini tootab „N. K.“ oma aasta-päeval kõigist takistusist hoolimata käia endist rada edesi, pidades silmas revolutsiooniliste noorte huve ning hoides kõrgel nende võitluslippu.

O. Kullerkupp

Toimetusest olenemata põhjusil jäävad juubelinumbrist välja „Noorte Kommunaaride“ pildid

TERVITUSED JUUBELI PÄEVAKS

„Edasi“ toimetusest

Rututuna ajaloolisel võitlusmomen dil proletariaadi õiguse, teaduse ja kunsti alal suurile ülesandele, näeme rõõmuga oma nooremaid kaasvõitlejaid meie ribades. See on kindlasti tagatiseks, et meie algatud töö viib lõpule järelkäija noorpõlv.

„Edasi“ toimetuse ja kaastöölised terovitavad oma nooremat kaasvõitlejat — ajakirja „Noored Kommunaarid“ — ta esimesel aastapäeval ning soovivad talle edaspidises töös ja tegemises kommunistliku võitlusliipu all raugemata jõudu ja edu!

„Edasi“ toimetuse

VNKY Eesti Sektsioonide Keskbyroolt

Venemaa Kommunistliku Noorte Yhingute Keskkomitee Eesti sektsioonide Keskbyroo tervitab juubeli puhul kõiki „Noorte Kommunaaride“ kaastöölisi ja avaldab iseäranis kõige palavamata tänu sm. Oskar Kullerkupp'ile, kes kõike energiat selleks on ohverdanud, et „Noored Kommunaarid“ vastaksid noore töölise ja talupoja huvidelle. Jõudu edespidiseks tööks! Elagu proletaarne noorte kirjandus!

VNKY Eesti Sektsioonide Keskbyroo

Soome noorilt kommunaarelt

Julkaisun päästessä ensimmäisen vuositai-paleensa päähän, me suomenkieliset nuorisoliittolaiset iloitsemme yhdessä virolaisten toveriemme kanssa siitä työstä ja niistä tuloksista, jotka voidaan laskea tämän lehden ansioksi. Me tiedämme, että tekeepä työtä kommunistisessä nuorisoliikkeessä viron-, venäjän- tai suomenkieltä puhuva toveri, se on aivan yhdentekevää silloin, kun työ vaan tulee yhteisen päämäärämme, kommunismin hyväksi.

Sydämmellinen tervehdyksemme „Noored Kommunaarid“ lehdelle ja kaikille virolaisille kommunistitovereille!

VKN L:n Pietarin lääninkomitean
Suomalainen Toimisto

(Tõlge)

Väljaandega esimese aasta lõppu jõudmisel, rõõmustame meie, soome noorsooyhinglased, yhes eesti seltsimeestega sellest tööst ja töö tagajärgedest, mis võib Teie ajakirja teeneteks pidada. Me teame, et on üks ta kõik, kas kommunistlikus noorsoo liikumises teeb tööd eesti-, vene- ehk soome keelt rääkiv seltsimees, siis kui töö tehakse me yhise sihi, kommunismi hääks.

Me sydämmlikud tervitused ajakirjale „Noored Kommunaarid“ ja kõigile eesti seltsimehile-kommunistile.

VKNY Peterburi kubermangu
Soome Sektsioon

Ajakirjalt „Юный Пролетарий“ („Noor Proletaarlane“)

У молодежи мало своих газет и журналов. Каждое печатное слово, сказанное самой молодежью, радует и внушает уверенность в силу и твердость нового поколения, стремящегося к лучшему будущему. И чем больше будет у молодежи своих журналов, тем больше будет проникать коммунистическое сознание в массы революционного юношества.

Редакция журнала „Юный Пролетарий“ — существующего с первых дней организации питерской молодежи — горячо приветствует своего младшего собрата — журнал эстонской коммунистической молодежи „Юные Коммунары“.

От души желаем развития и процветания вашего журнала, видя в его лице мысли и стремления всей эстонской пролетарской молодежи.

Редакция журнала „Юный Пролетарий“

(Tõlge)

Vähe on noorsool omi ajalehti ja kuukirju. Iga kirjasõna, mis ytelnud noored ise, rõõmustab ning paneb uskuma uue põlve jõusse ja kindluseesse, kes puyab paremale tulevikule. Ja mida rohkem on noorsoel omi ajakirju, seda enam tungib kommunistlik arusaamine revolutsioonilise noorsoo hulkaesse.

Peterburi noorsoo organisatsiooni olemasolu esimesist päivist saadik ilmuva ajakirja „Noore Proletaarlase“ toimetuse tervitab palavalt oma nooremat kaasvenda — eesti kommunistliku noorsoo ajakirja „Noored Kommunaarid“.

Soovime sydamest teie kuukirja edenemist ja õitsengut, nähes temas kogu eesti proletaarse noorsoo mõtteid ning puydeid.

Ajakirja „Noore Proletaarlase“ toimetuse.

VNKY Peterburi kub. komitee eesti sektsiooni byroolt

V. N. K. Y. Peterburi komitee eesti sektsiooni byroo tervitab „Noori Kommunaare“ ta esimesel aastapäeval, kui eesti kommunistliku noorsoo esimest ajakirja, mis on olnud meile eesti noorile kommunaarele raskel võitlusteel tõrvikuks ning teehujiks.

Puyame kõige energiaga teostada omi suuri ylesandeid ja loodame, et kuukiri „Noored Kommunaarid“ ka edespidi kõrgel hoiab meie punast võitluslippu, olles eesti proletaarse noorsoo tegevuse, võitluse ja teadvuse juhiks ning peegliks.

VNKY Petrokubkomi
eesti sektsiooni byroo

Ajalehelt „Noor Proletaarlane“

Ajakirjale „Noored Kommunaarid“ ta esimesel aastapäeval noorema kaasvõitleja poolt südamlik proletaarne tervitus! Teie siht on meie siht. Rõume wankumata Teiega lähtikses.

„Noore Proletaarlase“ toimetuse

RAHWUSWAHELINE NOORTE PÄEW

On päiwi, mis meie wõitlusteel on werstaposteks, mis on peatusjaamadeks, kus seisahatume filmapilguks, et waadata pilguga tagasi käidud teele, teha sellest kokkumõtet, et teha jõudude ülewaatust; et koguda muskleisje uut rammu, uut energiat weel kiiremaks ja energilisemaks edesitormamiseks.

Uheks sarnajeks päewaks on rahwuswaheline noorte päew. Sel päewal tulewad kõigi maade noored töölised organiseerit ridus uulitsaile ning tänawaille demonstreerima, tulewad awalbama põlgust ning protesti kodanluse wägivalja ja kapitalismi ilke wastu, tulewad ühistunnet awalbama oma klassiwendile, tulewad ülewaadet tegema oma organisatsioonide tegevusest, nende tugewusest, nende wõitluswõimest, et tormata uue hooga wana ilma kantide purustamiseks.

Seel siis, kui mallas imperialistlik ilm sõda, kui nägus, et poleks nagu ainuüksi protestihäält weripeo wastu, kostus sest imperialistlikust weripeost noorproletaarlaste julge ja energiline hää: „Maha rõõw sõda! Elagu klassisõdal!“ See julge ja energiline hää kostus nimelt rahwuswaheliselt noorsoo kongressilt Bernis 1915 a. Samal kongressil tehti ka otsuseks septembrikuu esimest puhkepäewa rahwuswaheliselt noorsoo päewaks kuulutada ning pühitseda teda igal aastal. Rahwuswahelise Noorsoo Internatsionaali büroo pööras ses suhtes kõigi maade noorproletaarlaste poole üleskutsega, mis ei jätnud oma mõju awalbamata.

Esimene rahwuswaheline noorte päew peeti weel tol samal aastal 3 oktoobril. Ja wõib tõendada, et isegi kannis suure eduga — pääasjaliselt neutraalseil eht erapooletuil mail, s. o. neil mail, mis ei olnud kistud werisesse imperialistlikku sõja-mõllu, näiteks, Rootsis, Norras, Daanis, Hollandis, Helweetsias ja osalt ka Ameerikas. Muudugi peeti mainit päewa ka muil mail, ent wäga suurte raskustega ja seepärast wäheha kordaminekuga. Oli ju poliitsei isearanis walwel sõdiwail mail, kes wägistas iga revolutsioonilise, eriti noorte revolutsioonilise liigahatuse. Nii näiteks, pandi Saksamaal tol päewal noorproletaarlaste hulgas arreteerimisi toime ning nõuti isegi inimohwreid.

Waatomata surwe ja kitsenduse pääle, oli esimene rahwuswaheline noorte päew siiski suureks demonstratsiooniks, millest ülbje wõtsid osa 120,000 noorproletaarlast. See 120 tuhandeline noorte wägi saatis mainit päewal kogu ilma kodanlusele ahwardawa protesti sõja koleduste wastu ning kutsus kõige ilma kurnat ja werestnõretawat töörahwast üles püstitääte oma paljumaoliste rõhujate wastu pöörma. Hürüdes ei jäänd tagajärjeta. Iffa rohlem ja rohlem hakkas töölilise selgimema ennasihawitawa weriwalangu otsarbetus. Sel mõjul lagunes ajajooksul ka imperialistlik sõjawägi ning algas revolutsiooniline liikumine kogu ilmas, kuna ta paljuil mail: Wenel, Ungaris, Saksas ja isegi wäikes Gestis ääte hooga walla puhkes. Seega oli rahwuswaheline noorsoo päew wõitnud

omale ajaloolise tähtsuse. Oli wõitnud wõidu, mis julgustas meid uute wõitude wõitmisele.

Järguüsel, 1916 aastal peeti rahwuswaheline noorsoo päew oma tähtajal, 3 septembril. See oli juba palju laialisem ja elujõulisem kui esimene. Nüüd wõtsid demonstratsioonist rahwuswahelises ulatuses osa juba üle 200,000 noorproletaarlast. Nüüd esinesid noorproletaarlaste kategooriliste loofungitega sõja lõpetamise suhtes, nüüd astusid nad enamorganiseeritult wälja, sest aasta jooksul oli Noorte Internatsionaal suutnud organiseerida omi ridu ning selgitada mainit päewa tähtsust. See julge wäljaaste ja protestihüüd oli äratuseks proletaarlastele, kuid kohutuseks kodanlusele ning wiimane tegi kõit, et sest kohutawast kollist pääseda. Nii näiteks, saatis helweetsia kodanlik walitus noorte demonstratsiooni laiali kihutama oma ustawamate poliitsemikfude ja sandarmite karjad ning mobiliseeris isegi kuulipildurite komando ja rattawäe salga. Aktiivsemad noored nabiti kinni ning pisteti türmi hallitama kuna teised sõjariistadega laiali kihutati. Samuti toimis kodanlik itaalia walitus. Näiteks, wõeti üks aktiivsemast itaalia noorsoo ühingu juhdest Marinoci tähendat päewal kinni, pisteti türmi kõige wiletsamatesse oludesse, mille tõttu ta suri suurena kannatajana.

Waatomata kõigi nende surweabinõude pääle, revolutsiooniline noorsooliikumine ning ülbilasi rahwuswahelise noorsoopäewa tähtsus aina kaswasid, laienesid iga aastaga kogu ilmas. 1919 a. Berliinis peetud noorte rahwuswahelise kongressi järele tõusis märksalt Noorte Internatsionaali autoriteet ning noorsooliikumine omas masfilise kaju üleilmnes masstaabis. Seega tõusis ka muudugi rahwuswahelise noorsoopäewa tähtsus.

Imperialistliku sõja ajal olid rahwuswahelised noorte päewad täiesti protestipäewiks weripeo wastu. Sõja waikeses aga kujunesid nad protestipäewiks kodanliku surwe ja ülbje kapitalistliku korra wastu.

Kui saksa sotiaalwandaandjate Roskede ja Scheidemannide werine käsi 1919 a. saksa töölisklassi kallal werisid tööd tegi, ta werest poolkuuwaks lastis, siis olid noored esimesed, kes tapatalgu wastu protesti tõtsid ning timuutale surmajõnumi näkku hüüdsid. Waatomata terrorile, waatomata, et Berliinis noori meie rahwuswahelisel päewal kuulipilduride ja püssidega wastu wõeti, läksid nad demonstratsioonile lippkirja all: „Maha werine walitus! Terror terrori wastu! Elagu töörahwa diktatuur!“

Wenemaa töörahwa revolutsiooni puhkedes omas rahwuswaheline noorte päew isäralise tähtsuse. Noored astusid Wenemaa kaitseks kategooriliselt wälja: uõudsid blokaadi ning sõja lõpetamist Moskogude Wenega. Rõwemini, kui muudu, kostusid rahwuswahelisel noorte päewal hüüdes: „Käed Wenemaa küljest! Maha kapitalistlik walitus! Elagu üleilmne proletaarne revolutsioon!“ See oli äpris ahwardawa kodanlusele ning ta katus kõigi abinõudega selle päewa mõju wähenäda, kuid asjata. See kaswas

iga aastaga. Seda tunnistavad läind aasta demonst-
stratsioonid, mida korraldab peaaegu kõigil kapitalist-
likel mail ja Nõukogude Venes. Kapitalistlike maade
noored protesteerivad oma vägivallavalitsuste
vastu, samuti ka abiannu vastu sama valitsuste poolt
poola rõõvikuile, kes olid saagi jahil Nõukogude Vene
kallal. Ühtlasi avaldavad nad kõigiti solidaarust
wene proletariaadile, kui revolutsiooni eelwõttele.
Nõukogude Vene noored aga omalt poolt panid toime
korjandusi puudustkannatawate välismaade noorte or-
ganisatsioonide häaks, korraldasid hiigla-laupäiwiku,
awaldasid demonstreerides ühistunnet oma feltšinehile,
kes waewlewad wangimajus, kes ägawad kapitalismi
ilfe all.

Nii lähidalt noorte rahwuswahelise päewa mine-
wikust.

Täna wu langeb rahwuswaheline noorte päew
4 septembrile. Nagu eelwõit aastail, nii tuleb täna-
wugi noorjugu kapitalistlikel mail protestimeeleawalbu-

fele ning oma jõudude ülewaatusela. Nõukogude Vene
noored on wabad: nad wõiwad wabalt organiseerida
omi ühinguid, wõiwad kõigi abindudega wõidelda oma
elupuuduste vastu, wõiwad takistamatult piüida pa-
remalle elule. Neil pole rõhuvat kapitalistlikku wõimu,
kelle vastu protesti awaldaksid rahwuswahelisel noor-
foo päewal. Neil aga on oma taaswõttelejad kodanluse
maal. Me demonstreerime jaks, et meie wennad kodan-
luse maal jaksid raskest wõitluses moraalsel toetust,
mis walab uut jõudu nende muskleisse; et nad näek-
sid me walmisolekut nende toetuseks igal tarwilisel
silmapilgul ning läkitaksid uusi wõitlusrühmi lahingu.

Rahwuswahelisel noorte päewal awaldawad noor-
red kommunaarid truudust oma rahwuswahelisele ühin-
gulle — Noorte Kominternile. Ühtlasi kutsume endiga
ühinema kõiki organiseerimatauid noorproletaarlast ja
wõitlema ühiselt parema ilmkorra eest, et wõidurikkali
wõita.

Viktor Noor

SMS TROTSKI KÕNE

(Peetud Noorte Kominterni II kongressil,*) Moskvas 14 juulil 1921 a.)

Kommunistliku Internatsionaali esimene kongress oli ainult signaaliks yleilmse proletaar-
se revolutsiooni jõudude kogumisele. Teine kongress
töötas välja programmilised alused nende jõudude
mobiliseerimiseks. Kolmas kongress kogus need
jõud yhtele ja asus yleilmse revolutsiooni prakti-
liste kysimuste ette. Vaat, mis pärast kolmas kongress
sai revolutsioonilise strateegia kõrgemaks
kooliks. Ta säadis alguses yles kysimuse: kas
Kominterni põhiseisukoht oli õige? Ning pärast
ajalooliste faktide ja tendentside sygavat ning
mitmekylgset uurimist tuli kongress otsuselle, et
meie wiibime yleilmse revolutsiooni arenemise aja-
järgus. Kodanlus kulutas kõike pyudu seks, et
uuesti korraldada ökonomilist ning klassilist tasa-
kaalu, ja tal läks tööpoolest korda pidada nõtku-
vat tasakaalu. Seejuures tuleb tähendada ka
praegu yleelatava epohha kohta iseloomulist fakti.
See, et kui walitsev klass seisab võiuu kaotamise
hüdaohu ees, teravneb tal yliväga võimu instinkt,
vastupaneku energia, strateegiline tarkus — kõik
see sihitakse võimu oma käes pidamisele. Neile
marksistidele, kes mõistavad ajaloolist arenemist
puhtmeaaniliselt, esitab see nähtus seletamatu
vastolu. Aga neile, kellel on ajalooliste synd-
muste sisemine loogika, koesseisev ökonomiliste,
poliitiliste ja ideoloogiliste tegurite vastastikusest

mõjust, on säherdune nähtus arusaadav ja seletuv.
Ehk kyll kui klass, kodanlus on saand parasiit-
likuks ja ebaajalooliseks, kuid yhes seega, klassi-
wõitluse pidamiseks kuni hambuni — sotsiaal-
laste pette myrgist alates kuni mahasurumiste ve-
riste metoodideni, — arendab ta kuulmata ener-
giat. Mõned meist kujutlesid omal ajal endalle
arenemisprotsessi lihtsamalt, kuid kodanlus koon-
das kogu oma tähelpanu ja pingutused tasakaalu
holdmiseks — ja poliitilises ning strateegilises
mõttes oli tal edu. See asjaolu võiks nähtuda
hüdaohtlikuna, kui kapitalismil korda läheks kind-
lustada kodanliku ilmkorra alusmyyri ennast, s. o.
teiste sõnadega, kui tal kordaläheks täieliselt
uuesti ylessäada oma klassilist ylivõimu. Kuid
objektiivsed tingimused tegutsevad kodanluse vastu:
tema pingutused poliitilise tasakaalu saavutuseks
lähevad praegusaja yhiskonna ökonomilise baasise
kulul. Kui meie ei saa võitu, siis variseb kogu
yhiskond, kogu kultuur kokku. See on ajalooline
säädus. Muistses Roomas ei suutnud orjapidajate
klass kindlustada orjapidamise ilmkorra alusmyyri,
teist klassi polnud, — ning resultaatina hukkus
kogu vana tsivilisatsioon. Poolas XVIII aastasaja
lõpul, mil feodalism oma ajajärgu äraeland, kuid
kodanlus alles nõrk oli, sattus maa tõsisele lagu-
nemisele.

Kõik objektiivsed ajaloolised faktid annavad
meile õiguse öelda, et yksnes proletariaat suudab
päästa nyidisaja tsivilisatsiooni, mis loodud paljude
rahvapõlvede pingutustega.

*) Tehnilisil põhjusil pidi kongressi kirjeldus sest num-
brist välja jääma. Ilmub järgmises numbris.

Kodanluse kukutamise ylesanne pole mitte mehaaniline: selleks on tarvis poliitilist tarkust, kaugelle nägevust, otsustavust, kuuma verd ning poliitikeri ja strateegi kainet pääd. Itaalia sotsialistlik partei andis revolutsiooni ylesannetega toimesaamise oskusest õpetunni. Tema väljaantav ajaleht „Avanti“ s. o. „Edasi“ oleks nagu kõige aja rääkind tölisklassile: minge edasi ja edasi. Itaalia proletariaat võttis selle loosungi tööks ja septembris 1920 a. haaras vabrikud ning tehased. Kuid õige varsti pidi ta tegema suure sammu tagasi. Sellele sundis teda sotsialistliku partei äraandvus, kellel ei jatkund pooliitilist arusaamist ega strateegilist osavust. Pärast seda kaotust räägib noor Itaalia Kommunistlik partei: meie peame pyydma viibimata poliitilist revanchi. Kolmas kongress vaatas selle kysimuse läbi teoreetiliselt ja praktiliselt. Kui Komintern oleks nõus olnud Itaalia Kommunistliku parteiga, siis oleks ta luband suure taktilise vea, sest võiduks on vaja paljude aastate ettevalmistust, aga ettevalmistustööde tegemiseks on tarvilik luua tingimusi, millede juures oleme kindlad, et massid tulevad meiega. Ylesanne pole mitte selles, et masside asemelle sääda vähene eelvägi, nagu seda soovib, näiteks saksa kommunistlik töölispartei, vaid töörahva enamus oma poole võitmisel. Muidugi eelvägi on tarviline, sest revolutsioon esitab endast objektiivsete, meist rippumatute silmpilkude kombinatsiooni — meist rippuvate subjektiivsete silmpilkudega. Ajalugu ei moodustu kunagi nii, et ta enne valmistab ette kõik tarvilised tingimused, aga pärast teostab — kõik on valmis, olge hääd. Aga kui teatud tingimusil ongi võimalik, et väiksel parteil juhtijana oleks edu, siis ainult tol korral, kui objektiivsed tingimused väärarata jõuga tõukavad laialised massid revolutsioonilisele väljaastumisele. Kui kongress võitles seesuguste väikeste parteidega nagu näiteks, saksa kommunistlik töölispartei, siis seepärast, et nad jäävad lahtikistuks massidest, ega suuda teha tarvilist ettevalmistustööd nende masside tõmbamiseks revolutsioonilise liikumise voolu.

Milles sisaldus pääletungimise teooria, millega nii väga võitles kolmas kongress? See teooria teatab, et meie elame üle kapitalistliku ilmkorra lagunemise aegjärku ning seepärast on vaja meie poolt ainult tõugata teda ning ta hukub lõpuliselt. Yldistes joontes võetud on see teooria muidugi õige, kuid praktikas on asi teisiti. Kui võrrelda töölisasja sõjalise asjaga, siis võib leida mõned sarnaduse jooned. Rahvusliku sõja pääerilts kodusõjast sisaldub selles, et esimene võib saada lõpetet territoriaalsete ehk mõnede muude järelandmiste teel sellelt ehk teiselt poolt; kodusõja resultaadiks aga võib olla ainult selle ehk teise võitleva poole täieline võit. Meie oma kodusõjas pidime puhastama piiriulatuse kontrevolutsionäär-ridest. Lehitsedes selle sõja ajalugu, näeme et

sõjalises mõttes kannatasime rida kaotusi, milliseid teatud järguni võib võrrelda kaotustega, mis saand Saksamaa tölisklass märtsis ning Itaalia toolisklass septembris. Kui me taganesime, siis tegime seda võitmiseks, hingetõmbeks ja tulevase pääletungimise ettevalmistuseks. Kui me poleks taganend selle eesmärgiga, vaid oleksime rääkind soldatitele pärast igat kaotust: edasi ikka kauge-malle, siis oleks järgmine kaotus olnud raskem ja kardetavam. Otse samuti peame tölisklassi taganemisel talle ytlema: meil oli vähe võitlejaid, meid on tarvis rohkem, tarvis paremini sõjariistustada paremate resultaate saavutuseks. On see kommunistliku Internatsionaali vassakumaks või parempoolsemaks muutumine? Vastus onelene sellest, mis mõista nende sõnade all. Kui vassakumaks muutumine tähendab pyyet võitlusele olgu mis tahes, siis on see muidugi parempoolsemaks muutumine. Aga kui vassakus tähendab revolutsiooniliste ylesannete laienemist ja syvenemist ning võitlusmetoodide parandamist, siis on see kahtlemata vassakumaks muutumine, siis on see tähtis samm edasi.

Yhenduses selle kysimusega tahtsin peatada kahel, mõnede poolt avaldet hypoteesidel. Yks sisuneb selles, et venelased muutusid parempoolsemaks, läbikäimist sõlmides Lääne-Euroopaga. Seepääle peame vastama: revolutsioon Saksamaal ja Prantsusmaal oleks meile hoopis kasulikum, kui meie vilets väline kaubandus. Ta on samuti mõttetu, nagu teinegi hypotees, milline kinnitab, et me märtsirevolutsiooni Saksamaal meelega väljakutsusime, et aidata Venemaad. Kuid meid ei või ju aidata praegusel silmpilgul killustet väljaastumised sellel ehk teisel maal. Juba 16 aastat sellest tagasi kirjutasime, et revolutsioon Wenemaal peab paratamatult viima proletariaadi ylivõimule, kuid et viimasel läheb korda oma võimu kinnitada yksnes kogu maailma revolutsiooni toetusel. Ja see on praegu samuti õige, nagu 16 aastat tagasi. Kuid yleilmne revolutsioon võib tekkida mitte tema kunstliku kiirendamise resultaadina, vaid tälesti kypsend objektiivse olukorra järeldusel.

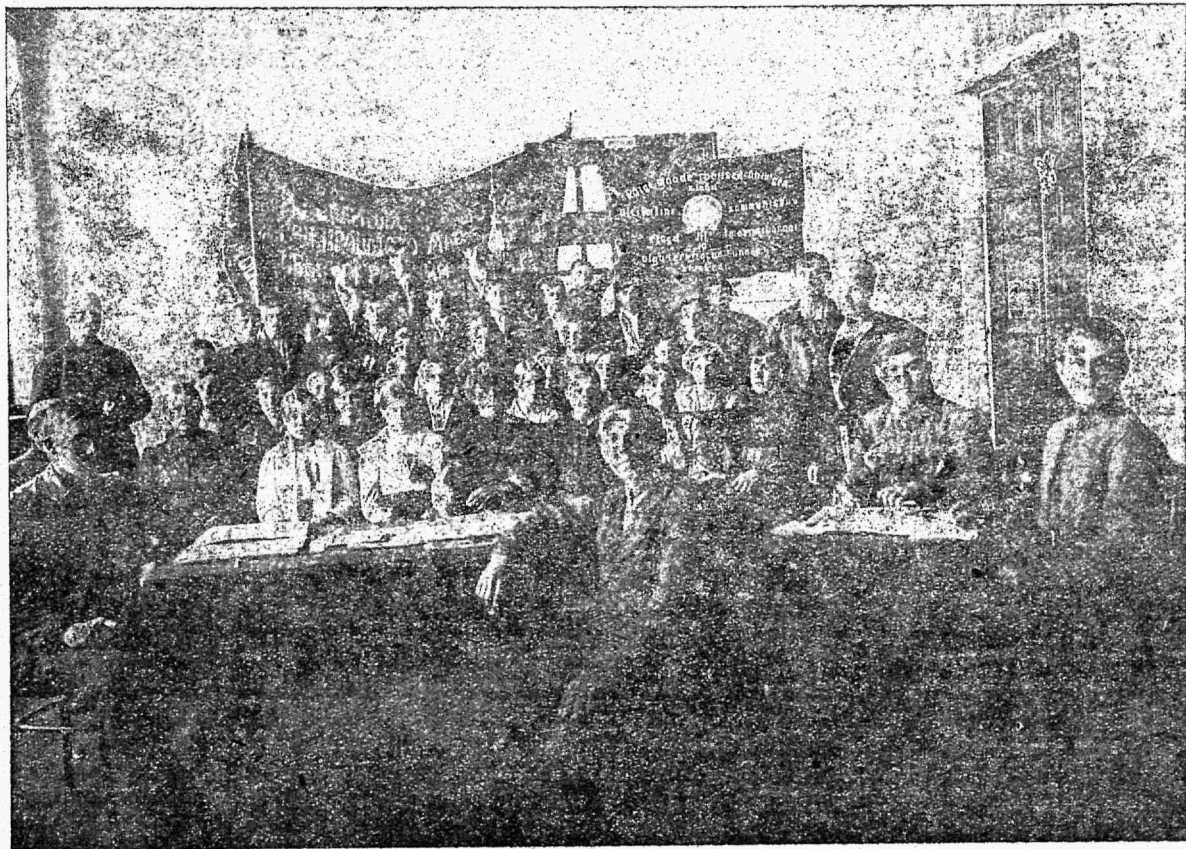
Meie resolutsioon taktika kohta, äratas mõnede seltsimeestel kartust, kas ehk ei toeta meie tema tsentristlike olluseid kommunistlikus Internatsionaalis. Kuid nad unustavad, et Kominterni alused jäid rikkumatuiks. Aegjärgul 1. ja 3. kongresside vahel mõistsime teoreetiliselt hukka tsentristlikud ja reformistlikud ollused ja nyid pole kysimus mitte ilusate sõnade lõpmatu kordamises tsentristide ja reformistide kahjust, vaid selles, mis teha kommunistlikele parteidel pärast seda, kui nad on puhastand omad read tsentristlikest ja reformistlikest ollustest? Võib olla, meie vaenlased opportunistid tahavad kasutada meie resolutsiooni taktika asjus samuti, nagu pääletungi-

mise teooria hukkamõistmist meie poolt, — kuid sellest ei järgne sugugi, et meie resolutsioon pole õige. On ju täiesti loomuline, et vaenuline pool kasutab teise poole igat akti oma tuluks.

Ma tean, et noorte kongressil on raske kaitseta taganemise taktikat. Kui kõne on pääletungimisest, siis on noortel esimene koht. Aga kui lugeda, et revolutsioon võib kesta kaua aas-
taid, siis saab kommunistliku partei ja noorte

väga tähtis on noorte kohta tõsine taktiline kasvatus. Noorte Internatsionaal peab tõsiselt arutama taktilisi küsimusi, peab neid arvustama, aga mitte järelandma silmapilgu meeoleludelle. Kui teie asute organiseerimise küsimuse läbivaatamisele, siis võib olla ytlete: aga need on ju kõik vanad sotsiaaldemokraatlikud abonendid, korrespondendid jne. Jah, need kõik oleks nagu väiksed asjad. Aga kui me kõiki neid vaik-

Eesti Noorte Kommunaaride Konverents, Omskis 6 juunil 1921 a.

ylesanne veidi teiseks. Venemaal näiteks, pidasime juba pärast võitu kolme aasta jooksul rasket kodusõda ja nyudki veel pole me kindlustet, et Jaapan idas ja mõned maad läänes ei hakka meiega sõdima. Kodanlus vahetas üksnes ajutiselt metoode ja, võib olla, võtab ta pärast kaubanduslike läbikäimiste ajajärku uuesti sõjariistad kätte. Teisest küljest on täiesti võimatu, et revolutsioon Euroopas võib syndida yhel ja samal päeval: ta võib võita yhel maal, kuid teisel võib samal ajal syndida kontrrevolutsioniliste jõudude koondus. Kogu see protsess võib vältada kymmeid aastaid. Noored on kutsutud osavõtma sellest võitlusest, kuid teda lõpetada tuleb, võib olla, järgmisel rahvapõlvel. Ennæ mispärast yll-

seid asju vaatleme yhenduses ajaloolise silmpilguga, sellega, et sotsiaaldemokraadid ja reformistid peavad meiega surmavõitlust mõju pärast töölisklassis, siis saab kõik see väike, igapäevane töö, mis äratähendet põhilauseetega organiseerimisküsimuse asjus, väga tähtsaks ning sisuliseks. Revolutsiooni ees säeme endille praktilised küsimused: kuidas sõjariistustada, missugused seisukohad võtta, kuidas kasutada kodanlikke asutusi, näiteks parlamenti. Kui meil pole hääd organiseerimist, siis ei suuda me endille kindlustada täielist võitu revolutsioonis.

Selle praktilise strateegilise plaani väljatöötuses ja tema üksmeelses hääkskiitmisel on kolmandal kongressil määratu tähtsus. Ja kui III kon-

gress oli strateegia kõrgemaks kooliks, siis võib olla, saab neljas tõeliste võitluste signaaliks. Aga kui need lahingud algavad, siis viibib proletaarne noorsugu võitlejate esimesis ridus. Vene revolutsiooni kõige hirmsamail silmpilkel, mil Jude-nitsh seisis Peterburi all, mil inglisis-prantsuse kodanlus ähvardas täiesti vallata Kroonlinna, vas-

tas noorsugu yhelmeel kutsu päale. Kaitsmata rinnaga läks ta jääd mööda Kroonlinna.

Ma olen kindel, et ka Euroopa ja Ameerika revolutsiooniline noorsugu samuti täidab oma kohust, kui tema tund on tulnud. Ja punaseväe nimel hyyan maa: Elagu kõige maailma revolutsiooniline noorsugu!

INIMKOND RAHVUSKONNA ASEMELLE

1789 aastal hyydsid revolutsionäärid: „kõik prantslased on yheväärilised“. Meie ytleme: „kõik inimesed on yheväärilised!“ Yheväärilikkus nõuab yhtlast elamisõigust kõigile maailma rahvile.

Inimkonna rahvustesse eritlemine, mis olenes mõne sõjakäigu tagajärgedest ehk põikpääse valitseja vägivaldsest piir tõmbest, kus ei võetud arve ei rahvuslikke ei ka keelelisi iseäraldusi, oli ehk kyll omal ajal edusammuks, kuid pidada veel nyid sellest vaatepunktist kinni oleks vale, metsikus ning meeletus.

Rahvuslik ideaal ei ole mingi suur ideaal. Ajaloo katsete tegemise järgul võis see ehk kyll olla kultuuri teguriks, mis aitas inimkonda edesi, kuid need ajad on ju ammu mööda. Kui rahvustundes ennemini oli miskit ylendavat, siis on see tunne nyid muutund alandavaks, tagaspidi viivaks teguriks.

Nii kui kogu praegust yhiskondlikku korda peetakse yleval ainult kunstlikult, vägivalla, petuse ja luulepiltide abil, nii peetakse yleval ka rahvuslikku erinemist. Rahvuslikku ideaali mantli varju peidetakse sagedasti röövpoliitika ja alatud teod. Rahvusliku tunde nimel ylistetakse tapmist, kääntakse õigus valemiks ning häduse ideaali peetakse lihtsaks isikliku maitse asjaks.

Kindel, selge mõistus sunnib meid inimkonna ideaali rahvuslikust ideaalist suuremaks pidama ning asetama internatsionalismi natsionalismist kõrgemale. Meil peab olema kyllalt julgust tunnistada: rahvustesse jagunemine on inimkonna edenemispöyete vastane nähtus ning niisugune jagunemine on tagaspidimine. Rahvuslusel ei

ole õiget ja auväärilist tagapõhja. Rahvusmõiste on kasuks ainult kapitalistele ja kurnajaile, kes ise isamaa päale käega löövad, kasutades teiste rahvuslikku tunnet selleks, et pääseda hõlpsamini oma eesmärgile. Seepärast on kõik kurnajad, kapitalistid ja nende kädurid rahvuslased, kes vastu rindu lyyes hooplevad: „Meie oleme rahvuslased“.

On tulnud aeg, mil tarvis vaadelda yhiskonda rahvusvahelisest seisukohast. Kogemus on tõendand, et rahvuslik ideaal ei vii meid mitte õnnelikumale tulevikule vastu, vaid otse ymberpöördult: see on kõigi hirmsate tapatalgude yheks teguriks.

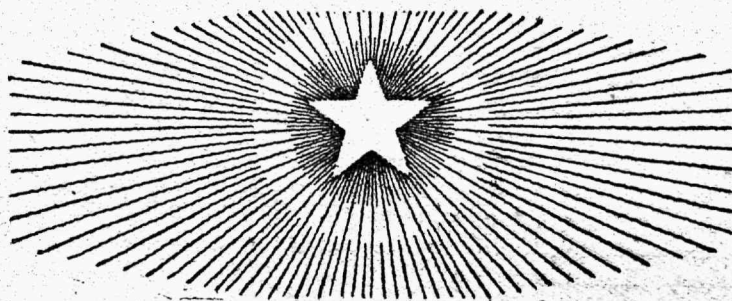
On tulnud aeg, mil inimesed asuvad yhe suure töörahva yhiskonna moodustusele. Maailmas peab olema ainult yks keskvalitsus, mis järjestab rahvaste poliitlisi, majanduslikke ja õiguslikke kysimusi. See keskasutus peab hävitama kõik kunstlikud rajad inimeste vahel.

Rahvad tarvitavad oma arenemises yksteise abi. Inimlik töö ja tegevus võib kõige paremat vilja kanda siis, kui see on kokkukõlas kogu inimkonna huvidega ning kui see saab tõuget ja mõju kõigilt rahvilt. Kõik inimkonna arenemispöyded sulavad rahvaste vahel yhiseks harmooniaks.

Ainult sel teel võib mehaaniline ja vaimlik töö saavutada suurepäraseid tulemusi, mis oma mõju avaldab kõigi ilma rahvaste päale.

Saavutades niisugust ideaali, kaob ilmast vaimlik sõgedus ja meeletus, mis praegu inimkonna nii õnnetuks teeb,

Henri Barbusse

KEELELISEST KYSIMUSEST*)

Keele rikastuse ja kaunima kõlavuse poole! — kajab tihti me silmapaistvama kuukirja veergudel yhena tähtsamana loosungina. Kahtlemata, jääb ka meile, asunduste noorile, põletavamaks päevkorra punktiks keeleline kysimus, just eriti meile, kellel ses suhtes nii palju, palju arusaamatusi, segadusi ja vigu.

„Noortes Kommunaarides“ on võetud kyll juba tarvitusele mõnedki tähelepanu väärt ja mõnused uuendused, mis rikastavad väljendusvorme ja keelt yldse, ent tehakse ka liig sagedaid eba-reegliparasusi ja moonutusi. Tootades faktile, et enamusele kirjandussõpradest praegune laiendat kirikeel**) — iseäranis luuletus — veidrana näib, tuleb seda igatahes laiemalt selgitada. On toodud isegi vastuväiteid uuendusile (Magn. Lindvest, „N. K.“ nr. 10—11). Nähes, kui suure tähtsuse omand lahendused säärasille kysimusile, milliste uuenduste ja lihtsustuste vastuvõtt soovitav ja kuu-võrra tungival, tahaksin väljendada mõne reaga omi mõtteid keelelisest kysimusest, kuigi olen kyll veel vähe vilund sel alal.

Kindel on igatahes, et peame keelt uendama, laiendama, kui ei taha jääbuda edukast, murduvast, muljendrikkast ajast. Peab tarvitusele võtma ja pruukima võimalikult suurarvulisemat kogu uuendusi, hoolega läbisõelutuid ja kohasteks tunnistetuid, neid vähehaaval rohkendades ja kõnes pruukima harjutades. Kyll siis aegjooksul juba lugejad ja kuulajad, meie asunduste noored, uuendustega harjume, ega näi meile keel enam mingisuguse läbitungimatu rägastikuna, vaid selgena, tublina ja tuumakana eluavaldusena. Seks ongi just tarvis aina rohkem ja rohkem uuskeelelist kirjandust, käsitlevat revolutsioonilisi uusi vorme, aegkohaseid võimsaid ja otsekoheseid väljendusviise ja enam internatsionaalsemaid sõnu, isegi ka tähti („y!“). Et aga kirjutada selget, laiendat keelt on tingimata tarvis hästi tuttav olla keelega ja teada uuendusreegleid. Seda nimelt pole me senni veel saavutand. Kirjutame, luuletame, tarvitades juba hästigi tabavaid, noori, värvikaid, rahvapäraseid sõnu, lihtsus-

tet ja ymberloodud lauseehitust, kus juures aga, kahjuks kyll ylitihiti, komistetakse, tehes inetuid vigu ja moonutusi, või paisatakse mõte hoopis kukerpalli. Igavik hoidku seda kordumast aina! Selge ja kõlava keele asemelle võib sel kõmpel hästigi tekkida vikerkaarist kirjum ja segane, kui ei kunagi enne, Baabeli keel.

Väga võimalik viimaks, et säärase asiolu mõjudes meie, lugejad, huvitust ei tunne isegi ilukirjanduslikest toodetest, vaid raamatud, — mis aga ialgi ei tohiks nähtuda, — lugemistuppa lahtilõikamattuiks jäävad, nagu siamaani pahatihti poliitiline kirjandus. (Magn. Lindvest — „Keelelisest kysimusest“, „N. K.“ nr. 10—11.) Sest liig silmi rebivad on — isegi sellele, kes keele asjas võhik — säärased vormid, kui: „eluklis“ eluka asemel, (ometi, nagu samas töös näha, tarvitab autor ka „eluk“ ja „elukas“, (ent miks siis mitte alati?) „katkenes“ pro katkes, „pelet“ pro peletas, — „see pelet viimsena kõik elukad siis maakera koore alla.“ (Kusta Ykspere — „See oli siis“ . . . „N. K.“ nr. 10—11). Samas töös kirjutab sama autor veel: „Sain õelda vendile ning õdedelle tõthelgeid sõnu — igatsevaid ammu . . .“ Peaks olema ometi: „ . . . tõthelgeid sõnu — igatsetuid ammu . . .“ Omas luuletuses „Tina ja veri“ kirjutab A. N. „sosiklus“ pro sosistus. Kas peame siis tarvitama hakama tolle rikastuse eeskujul veel „unisklus“ unistuse asemel, „meeliklus“ meelituse jne.! Ei koguni. Toon väikse viperuse veel: „ . . . laman liivseljandikule uhtund vanal barkal“. (Elise Tenter — „Merelahing“, „N. K.“ nr. 10—11), kuna õigem ja reegliparasem oleks: „ . . . liivseljandikule uhutul ehk uhutud vanal bargal.“ (Sest „bark“ või „bargas“ adessiivuses on „bargal“, mitmus „barkadel“. Tähelepanuta jäetud pehmendus — emollitio.)

Näitusi leiduks paljugi veel säärasist komistusist, tekkivaist ka kõige paremal tahtmisel kirjutada keelt õigesti. Seepärast — tööle hoolsasti! Õpime oskama uut, laiendat kirikeelt ta reeglitega, et kaoksid säärased nähtused. Olgu meie tuleviku keel kaunis, kõlav, rikas sõnadest, ent ka puhas, kergesti mõistetav, kyyradeta ja muhkudeta.

Ain Rannaleet

*) Järjekorras vaidlusainena avaldat, autori kirjaviisi muutmata. *Toimetus.*

**) Kirjakeel.

KUNSTI KYSIMUSEST FUTURISM *)

Pea kõik kunstivoolud, nagu symbolism, romantism ja võiks öelda lõpuks ka impressionism, on oma aja kas lõpulikult või osalt yle eland. Praegune inimkond, kes elab haruldaset suuril murrangulisil päivil, vajab ja nõuab uusi kunstivoole, uusi väljendusvorme, mis peegelduksid täielisemalt imponeerivat eluülu, kui ükski teine kunstivool, mis kodanliku yhiskonna ning õhkkonna sennitus.

Selleks kunstivooluks võib olla kahtlemata kõigepäält — futurism. Vastuvaidlemata on futurism yheks tähtsamaks ja võiks peaaegu öelda — suurimaks kunstivooluks nydtsel ajal, kus elu nii kärsikult ja lõpmata tempos edesi liigub ilusama ja ahvateleva tuleviku poole. Täitsa õigelt tähendab luuletaja Semper „Näokatetes I“ futurismist: „Ei ole juhuslik futurismi ilmumine 20 aastajal. Nyd, kus tehnika väga kõrgelle edenend, kus elu on koondet suurtesse linnadesse, vabrikuisse, uulitsalle, nyd, kus vabrikurorstnad kõrgemalle ulatavad kiriktornidest, nyd peab siginema ka uus ilmatundmine, uus elamistempo, uus hingeelu. Selle uue tempo vastuhelk on avaldunud enne muud impressionismis, muljete kultuses. Kirjanduses hakati tarvitama lyhikesi lauseid pikkade perioodide asemel, kuna lausete sisu sai pudenevaks, apraks, suurema kokknvõteta. Impressionistlik ilmatundmine valis oma avalduseks kõige lyhema vormi — telegrammstiili — ja kõige mõttekaugema ala — lyyrika. Maalikunstis pudenes yhtlane pilt värvitõpikesteks, mis kõrvu paigudet. Muusikasegi on see närvide õhkumine tungind: Debussy, R. Strauss, Schönberg, Skrjabin ja teised tarvitavad pudenend helisid, mis harva suurteks harmoonilisteks voogudeks tõusevad. Katsutakse lahkkelide kordamisega harmooniat saavuta. Eetikas on impressionistlik ilmatundmine isiku kultuse ja läbielamise iseväärtuse tähe all pysind, n. y. momendi-elu-moraali loond.

Futurism on tehnika aastasaja teine, täiendav tunnete laad, võiks pigemini öelda, futurism on endine impressionism, millele tugev eluenergia on sisse juhitud. Impressionismil on alatasa tung laiali laguda, tung väljapoole. Muljed on nagu liivaterad, mis peopesalt alla varisevad. Sisemine kinnihoidev jõud on kõrvaline asi. Selle vastu on futurismil temperament, energia, julgus — kõik. Muljed, impressioonid on nagu iseenesest mõistetav eeldus. Tarvis on sisemist võimu, mis kõik need muljed põlema, särama lööb.

Marinetti, Itaalia futuristide juht, seletab yhes oma kirjutuses uuest tundlikkusest:

Futurismi printsipiiks on see, et inimese tundlikkus täiesti muutund on suurte teadlikkude leiduste tõttu. Peaaegu keegi neist, kes tänapäev tarvitavad telegraafi, telefoni, gramafooni, raudteed, jalgratast, mototsikletti, automobiili, okeaanaurikuid, juhitavaid õhulaevu, aeroplaane, kinematograafe, pävalehti (mis maailma päevakokkuvõtte annavad), ei mõtle, kui palju see kõik meie teadvust määrab. Need jõud kutsuvad esile:

1. Elu kiirenemise; inimese fyysilise, vaimlise ja tundelise tasakaalushoiu kiiruse pingulitõmmat kõiel, vastand magnetismide vahel; mitmekarvalised ja samaajalised teadvused yhes ja samas isikus.
2. Vihkamine selle vastu, mis vana ja tundud; armastuse uue ja ettenägematu vastu.
3. Rahuliku elu vihkamise; hädaohu armastuse; kohanemise igapäevasele kangelusele.
4. Säälpoolse ilma tundmise hävitamise; isiku väärtuse suurenemise.
5. Inimese tahtmiste ja ihade piirita mitmumise ja arenemise.
6. Pea täieliku yheõigusluse naise ja mehe vahel ja nende yhiskondlikes õigustes.
7. Armastuse väärtuse langemise, naise alatasa suureneva vabaduse mõjul ja siit järgneva kergema kättesaadavuse tõttu.
8. Patriotismi mõiste muutmise, mis nyd on saand kaubanduse-, tööstuse- ja kunstielu solidaarsuse idealiseerimiseks.
9. Sõja mõiste muutumise, mis nyd rahvaste veriseks ja tarvilikuks jõuprooviks on saand.
10. Äri kire, kunsti idealismi.
11. Uue mehhaanilise tunde; instinkti ja mootori kiiruse täieliku yhtesulamise.
12. Spordi kire, kunsti ja idealismi; rekordi armastuse.
13. Ilmatundmise uuenemise, tänu reisdelle, okeaanlaevadelle ja suurtele hotellidele; kirgliku linna ylistuse; unistav-magusate kauguste ja yksinduse hävitamise; hirvituse maastiku jumajiku vaatluse yle.
14. Maa lyhendamise, mis kiirus on kokku pigistand. Inimestel oli kõige päält oma kodu tunne, siis selle linnajaos tunne, kus nad elasid, siis geograafilise vöö ja siis mannermaa tunne. Nyd aga on neil maailma tunne: pole tarvis teada, mis esivanemad tegid, vaid seda, mis kõik kaasaeglased teevad.
15. Kõvera joone, spiraali vihkamise; õgujoone ja tundliku armastuse; aegluse, väikluse, paljusõnaliste analyytide ja seletuste vihkamise; armastuse kiiruse, lyhikuse, kokkuvõtte ja synteesi vastu: „õelge kõik paari sõnaga!“
16. Sygavuse ja sisu armastuse kõigis vaimu harjutustes.

*) Avaldame vaidlusalainena, yhtlasi mainides, et toimetuse autori vaadetega nõus pole.

Kui arvesse võtta nimetatud tundlikkuse muutumine, linnakultuurist võrsund elutempo kiirenemine, ja juure lisada Itaalia rahva temperament, mis shestides armastab väljeneda, siis veel futurismi isa F. T. Marinetti isik, kes võrratu näib olevat nooruse, julguse, hoolimattuse joovastuses, kes kirglikult kõike seda vihkab, mis aeglane, laisk, mis mitte eksalteerit pole, ja lõpuks Itaalia, kui võõramaalaste kylaskäigu tallermaa, kus muuseumi, vanu varemeid ja põliseid kunstiteoseid käiakse austamas ja imetlemas, kogu selle maa õitseaja varju, mis oleva elu ja kunsti päälle masendavat mõju avaldab — siis saame aru futurismi paratamatusest.“

Nii futurismi põhijooned kirjanik Semperi järele.

Kõik futuristi edustajad avaldavad haruldaset suurt julgust, jõudu ja vaimustust. Nende hyidsõnaks on: maha kõik vana, asemelle uus! Ent seni pole futuristel korda läind vanu kunstijäänuseid maha lõhkuda ja oma asemelle panna, seda pääasjaliselt seepärast, et pea kõik vanade kunstivormide harrastajad on ägedalt sellele vastu sõdind. Aga kahtlemata jõuab futurism võidule, kui arve võtame ta suurt edenemist, ta julgust ja vaprust.

„Me laulame suuri rahvahulki, milled liikuma on pannud töö, lõbu või mäss; praeguste päälinnade mitme-värvi ja -kõlalisi revolutsiooni marusid; arsenaalide õist värisemist ja tehaste sära julmade elektriikude valguse all; aplaid vaksalid, mis suitsevaid madusid õgivad; vabrikuid, mis suitsukette pidi alla ripuvad; sildu, hiiglaturnijate

sarnaseid, kes yle päikseliste jõgede ähvardava noatera hüppavad; reisihimukaid laevu, mis horitsonte nuusutavad; laiarindseid vedureid, mis raudrööpail lõotsuvad, nagu terasest hiiglahobused, päitseiks torud; lennukite lõõgsat lenđu, mille vint laksub nagu lipp või vaimustet rahva käteplagin.“

Nii kuulutavad futuristid oma kunstipyyet omas esimeses manifestis, millede kuulus futuristide juht Marinetti allakirjutand ning mis ilmus 1909 a. Prantsuse lehes „Figaros“.

Viimsed aastad on futuristid suuri lahinguid pidand seks, et oma kunstivoolu läbi viia. Neil on tulnud iseäranis kokkupõrgata kodanikkude kunstiharrastajatega, kes harilikult kunstiasjus ypris konservatiivsed. Ja nii sagedasti on pidand futurism võitlusväljalt võiduta taganema. Ent see on aina uut julgust ja ergutust valand futurismi edustajate verre ja nad on pyydnud edesi tungida, hoolimata kõigist takistusist. Tulevik saab iga tahe näitama, kas jõuab futurism peagi võita teisi kunstivoole, või peab ta ajajooksul langema. Ehk jälle ilmub nähtavalle mõni uus kunstivool, mis pyhib omalt teelt kõik teised. Sest kunstis ilmas on kõik asjad ja syndmused võimalikud — ei ole ju geniaalsed pääd maailmast kadund . . .

Kahjuks puudub meil ruum futurismi, kui uuema aja kunstivoolu, põhjalikult ja näitlikult selgitada. Oleme võimalikuks leidnud ainult mõne veeru pyhendada nii väga mitmesuguste kunstivoolude selgitamiseks, et meie noored teaksid seisukohta võtta yhe kui teise kunstivoolu suhtes.

Edespidi teistest kunstivoolest.

Arno Kevade

ALGAJALE PROLETAARSEILE KIRJANIKELE JA POEDELE

(J Ä R G)

III

Algajate proletaarsete kirjanikkude man on tavaline nähtus see, et pole õieti hinnat, õieti mõõdet oma loomissuudet.

Kirjanikku on valland mingisugune mõte. Ta tahab seda mõtet väljendada kirjatöös. Kirjutama hakates tekivad võrdlused, kerkivad vaimusilma ette värvirikkad pildid. Jääb järele neid valada teatud vormi, käsitletes fakte loogilises järjekorras, ja kirjatöö ongi valmis!

Ent siin pörkabki algaja kokku suurima raskusega. Ta tunneb, et mõtted, mis mõlguvad ajus, et tunded, mis lainetavad rinnas ja pildid, mis kerkivad kujutelmallas, ei voola sulelt nii kergesti paberille ega paindu ka keel neid vastavais võrdluses väljendama. Mõte hakkab venima, kujutelmid laienema ning lõppude lõpuks eksib ta pikis ja lajus kirjeldusis, nägemata oma töö lõppu. Ja kuigi ükskord kirjatööl lõpp peaks tulema, siis

on sääl kõigest koos: Iidamast ja Adamast. Kuid mis kirjanikul saavutamata jääb, on loomingu väärtus, ta otstarb.

Sarnane nähtus ongi seletetav sellega, et kirjanik pole tööle asudes mõõtnud oma loomissuudet, pole kindlaks määrand oma teose ulatuspiiri ega ta vormi. Tahab õelda korruga kõike, jutustada kõigest, ent vassib viimseni oma mõtted, ega ytle midagi otsustavat, midagi kindlat, mida võiks lugeja uskuda, mis võiks lugejat kaasa tõmmata. Sarnaseist „loominguist“ on vähe tulu.

Järjeliselt on algajal vaja hakata väikesist, lihtsast teemadest. Katsetõiks olgu kõige arusaadavamad ja selgemad kysimused, milliste yle autor võiks lyhikeses, võimalikult kitsaisse raamesse surut kirjatykis oma mõtted väljendada lyhidalt, selgelt ja kergelt.

Eriti nyud, revolutsiooni tormipuhangus, kus elu imekiirelt edesi ruttab, kus kogu me olemine

omand kiire tempo, on sarnaseil töil suur tähtsus. Sest suuril ylesandeil tegutsejal töörahval pole aega lugeda sajalehekylljelisi halvasti kirjutet jutustusi, novelle jne., vaid ta loeb parema meelega lyhikesi, kuid huvitavaid kirjatöid.

Teemat ehk ainet valides peab autor tingimata silmas pidama, et ta selle ainega hästi tuttav on. Seepärast on ainet kõigeparem valida autorille tuttavast elust ning lihtsustamise mõttes kirjatööd rajada yhele või kahele isikule ehk tegelasele. Jututegelased olgu autorille muidugi hästi tuttavad, et ta võiks anda neist õige iseloomustuse ehk nagu kirjanikud ytlevad, loomutruu karakteristika, ning oskaks neid paigutada vastavasse syndmustikku, tegevuskeerdu. Seejuures tuleb muidugi silmaspidada kõige tähtsamat, iseloomulist ja helgemat syndmusjoont, ning kirjelduses seda selgelt väljapaista lasta, jättes kõrvale väärtusetud yksikasjad.

Jututegelaste iseloomustuse kirjeldusele asudes peab kõigepäält ära märkima, millise iseloomu liiki kuulub kirjeldetav tüüp; kas on ta kangelane või argpyks, kangekaelne või nadikael, geniaalne või lollakas, vahva või mannetu jne. Siis tuleb hästi läbikaaluda, miks toimis jutustusel olev tegelane teatud tingimuses ja syndmuskeerus nii ehk teisiti ehk miks ei leidnud ta teist väljapääsu teed. Näiteks, punaseväelane Noormets võitles klassisõjas esimesis ridus ning pani mitukord lahingus valgekaardlastega oma elu kaalule, sest tal oli julgust, oli ka arusaamist oma klassilisest huvidest, oma kohustusist kogu tööliklassi ees. Punaseväelane Vanakask aga oli alati nahahoidjana reservis ja otsustaval momendil tegi sääred, andes ära oma kui ka kogu tööliklassi huvid, sest ta oli argpyks ning tal puudus klassiline arusaamine.

See on, nii ytelda, jutustuse psyyhiline ehk hingeeluline kylg. Nyüd käsitleme ta välist kylge ning vaatleme neid metoode, mis aitaksid algajail proletaarsetil kirjanikel juba alguses kõrvaldada mõnesugused jämedamad vead.

Materjaal, faktid, mida kogund autor, mida ta otse elust omand ning mis ta mälestuses maad leidnud, on alles nii ytelda toores materjaal, mis nõuab põhjalist läbikaalumist, ymbertöötamist, arendamist, jaotamist ning gruppeerimist yheks sidekindlaks tervikuks ja nimelt nii, et mitte ykski kõrvaline joon ei tumestaks kirjatöö pääjoont — päämõtet, vaid et see avalduks selgelt ja arusaadavalt ning oleks yhtlasi ka esile toodud huvitavana kirjeldusena, kunstilisena luuletöona.

Et seda saavutada, on esiteks kirjatööle tarvis teatud kirjanduslik vorm anda, teda märkida teatud kirjatööde liiki: jutu, novelli, romaani, poemi, draama, komöödia jne. liiki. Kirjatöö vormi kindlaksmääramine oleneb muidugi materjaali kyllusest, ta sisust, mõttest, tegelaste hingeelu sygavusest jne. Nii näiteks, kirjutetakse ju-

tustus siis, kui võetakse aluseks ainult yks fakt, jututegelase hingeelu yks kylg, kui valgustetakse elu ainult yhest kyljest. Novell ja romaan kirjutetakse siis, kui jututegelaseks on võetud mitu isikut, kui need isikud on tõmmatud syndmuskeerdu, kus tekivad võitlus, intriigid ehk muud säärased keerulised asjad, kui jututegelaste hingeelu on hästi peegeldet ning kõige see juures tuuakse esile pilt pildi ja fakt fakti järele. Draama synnib säärasist faktide kogust, kus kogu syndmuskäigust käib punasena joonena läbi kannatus ning võitlus ja kui syndmuskäigul kurb lõpp. Niisugune materjaal aga, kus kogu aeg lugejat ködistab naer, kus pilgatakse yhiskonna korda ehk yksikute inimeste tegusid, nende naeruväärt ehk koomilist elu jne., kuulub kirjatööde liiki, mida nimetatakse komöödiaks ehk naljamänguks.

IV

On autor kavatsend kirjutada yhte ehk teise vormi kuuluvat teost, siis peab ta kirjutetava kirjatöö kohaselt tabama ka tooni ning sinna valama säärase meeoleu ja ka stiili, mis vastaks kirjatöö liiki kõige värvirikkamais piltides, kujudes, võrdluis, kypse kunstitöö vormis. Siin pörkab algaja kokku päälkirja valikuga. Lugeses vilumatu autorite käsikirje, torkab silma neis käsitet faktide järjekindlusetus, nende ebaloomuline kirjeldus, mis ei vasta päälkirja. Ja asjata otsid kirjatöö päämõtet. Päälkiri ytleb yht, ent sisu jutustab teist ehk lihtsalt vassib ega suuda siduda, ei suuda võluda lugejat. Näiteks, autor on tahtnud kirjutada midagi kevadest ja päälkirjastab oma töö sõnaga „Kevade“. Olgu see novell ehk luuletus, igal pool peab kõnelema kevad oma kerge, lõbusa tooniga. Aga korraga leiab lugeja päälkirja „Kevade“ alt igava sisu, raske meeoleu ja kaebava tooni, kui kaebehäälise sygistuule kolletavate puude lehesajus — ymbritseva halli taevaga. Sarnane kirjatöö pole huvitav, sest lugeja ei tunne sihukest kevadet, ta ymber on tunda sygisõhku ning õigusega võib ta autori tööd ristida „Sygiseks“.

Näiteks võtame kas või olevast numbrist Kusta Ykspere luuletus „Ta tulekul“, kus poeet kevadet ootes laulab:

„Mu ymbruses tuul puhub vilu-kurbe jutte,
et kevade jääb hilisemaks nagu talle jne.“
„Ses minu vaim ning hing nyüd piinavad mu pysi
ma rahutuse keerus päeval, õöl tööl tehil jne.“

Nende paari riimiga on juba lugeja kevad-meeoleu rikut. Ja kui sihukesed riimid terves luuletuses korduvad kuni lõpuni ning kui iga teisegi rea vahelt ainult melankoolne ahastus vastu kaebab, siis valdab kyll igat lugejat õudne, õudne tunne. Mitte yksi seepärast, et poeet talle sygis-meeleolu loond, vaid ka selle draagika pärast, mis tekkind poeedi ja loomingu vahel. Poeet tahab laulda kevade, liiategi revolutsiooni kevade

tulekust, ent looming suggereerib lugejalle tinahall taevaga ja vilu tuultega sygist, raskeid, kurbi sygistundeid. Ja mis aitab veel nyyd see, et poet ikkagi tahab tõendada kevade tulekut lausudes:

„Ei takistuseks tohi olla kevadilul —
nii lõhnavate vesiroose looduslael,
kui jääst vabaneva järve vooge vilul —
see ebarutuline, omaviisiline ael . . .
Ja kevad tuleb . . .“

Sama julgesti, kui poet tõendab kevade tulekut, võib lugeja sarnast luuletust läbi lugedes kinnitada: „Ja sygis tuleb“ . . . ning ta on taband meeleolu paremini, trehvamalt, õigemini kui poet.

Olgu see yheks näiteks, millised luuletused ei pea olema. Analoogilisi näiteid võiks tuua ka proosa alalt. Ent aitab juba sellest. Mis puutub sissu, siis on selle otstarb maksev nii luule kui proosa kohta.

Järjeliselt peab ainet nii käsitama, et iga rea vahelt paistaks ta iseloom, ta päämõte. Ja see päämõte peabki väljenduma päälkirjas. Seepärast on päälkirja valimine ypris tähtis moment.

Katsume ka ses suhtes mõnd näpunäidet anda.

Kuidas hariliselt synnib päälkiri?

Autor tahab väljendada omi mõtteid, tahab avaldada mälestusse kogund huvitavat materjaali kirjatöös. Siin tekib autoril tahtmata ka päämõte, nii ytelda materjaali pääjoon. Autor annab sellele päämõttele nimetuse, mis moodustabki päälkirja.

Võib juhtuda ka nii, et autor pole mõttes materjaali kogundki, vaid võtab lihtsalt mingisuguse huvitava päälkirja ning hakkab selle ymber koguma fakte, kirjeldavat materjaali, hakkab nagu öeldakse, teemat arendama.

On päälkiri valitud, siis peab autor sellele vastavalt ka teemat arendama ja nimelt kunstiliselt, ent mitte protokolliliselt. Luuleline keel, meeleolu — kõik peab tarvitusele võetama, et kirjatöö saaks värvirikkam, kunstiväärtuslikum. Vähe sellest, et kirjatöö huvitavas keeles, stiilis jne. kirjutet. Tähtsamaks asjaks jääb tingimata sisu, mille autor teatud päälkirja all avaldab; tähtis on see, et autor oma teemale huvitava sisu annaks.

Võtame näiteks päälkiri „Sant“. Selle päälkirja all ilmus „Noorte Kommunaaride“ 9 nrs. P. Tuuli kirjatööke. Siin oleks võind autor anda sandi lihtsa iseloomutuse, ta igapäivse viletsa elu kirjelduse: abitu, tööta, kõigist mahajäetud, näljas ja puuduses vaevlev inimolevus, kes kaotand igasuguse lootuse paremasse ellu ning surebki lootus-

setult. Kuid ei! See pole uus, vaid vana laul, see pole huvitav, ei vasta ymbruskonda, milles elame, milles elab sant, otsustab autor ja ta asub teema arendamisele hoopis teisest kyljest.

Sandi elu paneb autori mõtlema, millise huppe see teind, millise tõuke annud revolutsioon me elule ning see peab ka lugejat selle yle mõtlema panema. Sant võib huvitav olla ainult uues olukorras, uues yhiskonnas, selle yhiskonna murdepöörises.

Lugejate kui ka oma huvi silmaspidades, andub autor teema syvendamisele uuel seisukohalt ning me näeme, et ta tõesti loob huvitava tyybi, kellel pole millistki, vähemalt hingelist, sidet endise haletsemisväärilise, lootusetu sandiga. Sest see tyyb, mille loond P. Tuuli, „on sant ja teenib punases sõjaväes, on sant ja alati lõbus, on sant, kuid tihti tantsib, on sant ning täidab siiski punaseväelase kohuseid.“ Ja õigusega tähendab autor mainit sandi kohta: „eks ole see midagi iseäralist, midagi erilist, mis pole kõigile omane.“

See pole enam endine sant, kes viletsuses nuriseb oma saatuse yle, kes jõukenult vaid ahasatab ning lootusetult oma elugi lõpetab. See on sant, kes rahul oma seisukorraga, keda valland ainult yks iha, et purustada igaveseks ahelad, mis vaevand, kablutand, piinand teda, tuhandeid ja miljoneid teisi — meid kogu ilma rõhut, orjastet tööloomi, see on sant, kes elab kindlas lootuses paremasse tulevikku, inimkonna ilusamasse ellu, kes kinkind kõik nende aadete ja vaadete eest ning kes valmis neile aateile-vaateile tooma viimist kingitust — elu.

Niisugune sant on huvitav, temast on huvitav lugeda, veel huvitavam aga kirjutada. Siin on autor õieti taband tooni, õieti arendand teema, mis viis muidu nii huvitusetu ja haletseva tyybi kui sant, huvitava syndmuskeeru — revolutsiooni-puhangusse, ning teeb ta huvitavaks, kaasakiskuvaks tyybiks. See näitus võib nii mõnelegi algajale proletaarsetele kirjanikule eeskujuks olla, et anda päälkirjale ajavaimule vastavat, huvitavat sisu.

Näiteid võiks veel paljugi tuua, kuid siis läheksime liiga pikale. Loodame, et jätkub neistki näpunäiteist, kui algajad autorid neid oma esimeste katsetöökeste man pyyavad silmas pidada ning esimesi arge samme katsuvad rajada kõigile yllpool esile toodud faktele.

Järgmisel korral katsume käsitella eriti luulekunsti ning anda noorile poeedele ses suhtes mõnd selgitavat juhatust, mis võiks neile sel alal edusaavutamiseks kaasa aidata ja yhtlasi ka ära hoida suurimaid vigu, mis nii sagedasti korduvad algajate man.

O. Kullerkupp

TULU

KOMMUNAARILE

Oled maailmale ähmunuva uttu
majaka syydand, kui paisuva päikese.
Ookean-lained nyid kuulvad Su juttu,
tõdesid sähvivad praginad äikese,
matavad hõiskhääli, pilget ja nuttu
ymber Su ryhma, veel väikese.

Iga pilk julgeid ja vaimukaid tuleb
rutaten. Surute käsi yksteisel te,
igayks tõrvikut kanden, mis põleb . . .

Vanduden truudust taas kurnatuid ilmale,
kõrgelle tõstate tõrvikut säravad, —
valgus nyid koiduna ihkava silmale.

Algab siis päev. Lahti igalpool väravad,
põgeneb kontide verdpainav kari . . .
Vabadus, rahu, õnn katavad ilmamaad.

Ain Rannaleet

KUTSE

Maa ylekohtu pärast vihakrampein tõmbleb,
kuum ääsilõõsk käib yle gletscheride
ja merisygavus aab välja tulikeeli.
Mäed lõhkevad. All orgen udujuga vinskleb.
Taas laotust kõidab välke tungalside
ja põrahtelleb kauge pikseheli.

Õhk vihast väriseb ja laotus ylestõusnud.
Näe, tähti tulisilmad läbistavad pilkast,
komeete susihännad liipvad vilkast,
kui hiigla saunavihad taeva lõõsal keriskummil.
Ilm raksub kohutaval kättemaksu tunnil.

Kuu punetab kui verev moon, mis myrgist joobnud.
Oo, lõhun põskedega, leekain silmil,
kesk leivakyllust nälgind, kuuma hingega poeedid,
kes katuskambri kylman lämmistand maailma:
et tulge, tulge!

Ja rakkun kätega, näod kaet murepilvil,
pääd higi kalliskiveil kroonit,
õlad veripurpurmantlein ehit,
tõökuningad, kes sunnit kapitaali orjapõlve:
kõik tulge, tulge!

Käes võitlussilmapilk, käes lahing julge.

Ja nõtked tytarlapsed, nõoredmehed vaprad,
täis noorusvalmistuse kuuma leeki:
et võtke vahe teras, karastage tääki,
ja pistke surnuks,
pistke surnuks lääge vanailma jõhkrad tõprad.

Ja teie, hõbejuukselised kommunaarid,
te õigustule igavesed ylempreestrid:
käed kõrgel yles tõstke syytet tungladega.
Teed valgustage võitlejalle,
taplusse ryhkivalle.

Ju varisemas õrjuskantsi pehtund paarid
ja hirmust rabat kehvikute verikaanid.
Pea võitlusväli laotet nende rapetega.

Elise Tentor

HYD

Valjemini, viled, huigake :
punast tööväge
tõle kutsuge!

Hoogsamini tõõge, vasarad!
Kiiremini jooksu laske,
raudruunad tahmased.

Väledamait, rattad, keerlege,
veerlege
tulise rihma all.

Töövägi, meelekindlust,
kannatust!
Veel piirab meid vall.

Johannes Steinmann

MEIE

Dmitrij Masnin *)

Me pilkasest tulime vabadusteile,
tervites lauluga helgemaid päivi.
Me mägisel maal nyid läheme, käime.
Kyll kivid ja kännud teed takistavad meile.

Me väsimalt edesi, orgudest yles
teel päikese särades mägede tippu,
kus heledalt helkimas päikese syles
siis näeme kord rahu ja võitluse lippu.

Me tugevad pyydel ja võitlusel yhisel.
Ju silmpiiri matavad pilved . . . oo tulge!
— las jääbuvad mannetud, surevad tunnil sel,
ent ootab teid vägi, kes karastet, julge.

Ja keda võiks kõiguta kaljuses reas
see ähvardav katsumistulede helk?
Ehk vallata kedagi? Kellegi peas
võib tekita õudu suur kannatustelk?

Me tugevad, karastet — tuleme leegist
ning sopast kord võitjaina jäädavaks ajaks.
Seks kõrgemal hoiaime lippu vaid sennist —
tõõlippu, — et tõde kui valgust veel sajaks.

Tõlkind O. Kullorkupp

TORMI ALGUL

Veretab
idataevast
kõidueelne valgusfilm.
Teretab
õhulaevast
maailma taevasilm . . .
Põgenema,
sõgenema
õõvarje,
vaenukarje
argadena
vargadena
koidu ees
võidumees
saabuv päike,
maailma läike,
ajab.

Sajab
kiirtevalgust!
päevaalgust
kuuluten.
Tuuluten
õhku,
lõhku
viimsena
riimsena
udulinti tuul
tahab lehina puul.
Kaugusest
tormihoog
äkitselt äikest toob.
Raugusest
eetrivoog
ilmaruumis mässu loob!
Oskar Kullorkupp

*) Dmitrij Masnin on üks silmapaistvamaist vene noorist proletaarsetest poeedest. Toimetusel on kavatsus võimaluse järele ka edespidi oma kuukirja lugejaid tõlgete kaudu tutvustada vene noorproletaarlaste paremate luuletõõdega.
Toimetus.

YHISEL JÕUL

Yhisel jõul nyid võitleme me,
yhiselt võitsime priiuse teel.
Põhjamaa kallis — hõiskab me rind, —
orjusekytkeist nyid vaba on pind.

Torm, mis hulus kord hirmsamal jõul,
vaigistud jälle on yhisel nõul.

Rauad, mis rippusid rahvaste käel
katki nyid murtud on yhisel väel. —

Kaarnate parved, mis lendavad veel,
tahavad luua meil takistust teel.
Ei või meid eksita yhelgi nõul;
kui me kõik võitleme yhisel jõul.

* * *
Vennad, nyid võidelde vahvas tööväes;
võimsasti haamrid lās paukuda käes.
Kui me nii kindlasti teeme kõik tööd,
ei või siis matta meid orjuse ööd.

Johannes Kõrv

VIRMALISED

Nagu põravalt alasilt langeks
komeetide sädelev sadu,
või viseleks leekidest madu.

Taas soigautub, liige jääb kangeks.

Uuest taevasse kummi synk-mustja

kui viskaks vaim tulest konfetti,

kust plahvatub miljon raketti. —

Ja jälle too valgus on kustja.

Äkki viseleb, ryseleb, hardub . . .

Look kõigub kui purjerind tuules,

ja keerdub kui aabitsas suur S.

Nii põhjamaa poegade rinda

keeb aade ja kallilt jääb hinda,

ning verre kristallina tardub.

Ain Rannaleet

MÄLESTUS

Me õõ sees tammusime aastasadu kaua,

ei olnud astu e d e s i meil rammu:

aeg jõhker, tiirane meil halvas sammu.

Ning läbi udu helksid harvad tähed

mis näinud silm meil ämarusest ammu.

Ent pimedus meid lasti aina tammul!

Oo kõrge paleuste maa, oo saatust!

Meil lõõnud raskelt ajamärgid verre

ja jõuetus kui saatan poetund kerre!

Vaid silmasime tuhmi, halli täevast . . .

Ja päiksepoole ringutaden käsi,

me iial valgust otsimast ei väsi! . . .

Arno Kevade

SYDAÖÖL

Kerge udu suviõõsel tasa

heinamaadel hõljus yle värske loo.

Kitsas rada viis mind yle aasa, —

läbi paksu metsa, yle mädasoo.

Puruväsinult ma säädsin oma sammu

kojüst lahkudes nii kenal sydaööl:

puhata ma polnud saanud ammu —

olin kaua aega mõisas heinatööl.

Oma heinamaad ei saanud maha niita,

sest vägivald vastu tekkis võitlusrind.

Ei võinud kauemini aega enam viita:

punavägi võitlusvalmis juba ootas mind.

Idakaarel koidukuma algas
peletama aastasaja pikust und.
Eemalt põlev-hoone valgus valdas:
kätte oli jõudnud võitlustund.

Soovisin siis vaevat rahval vabaks saada,
ja kindlasti siis lubasin ma veel
ta kaitseks võitlusrinnal mullapõue jääda,
ehk võites tulles olla kodu teel.

Magnus Lindvert

SURM JA ELU

Yle merede

ja yle mägede —

vikat peos ja harkis jalgel,

vihahigi kondist palgel

tormab ratsu turjal surm.

* * *

Metsarypes, meretaga —

neitsilik ja lillevaga —

syytu roosipõõsa põues,

koiduema õitest õues —

asub elu kodupaik.

Mädasee Jüri

KAKS MINEVIKKU

Särav päike, lahked linnu hääled,

Lehkvad lilled, õite-ehitis puud;

õndsustundes mesitsevad meeled,

elurõõmus naeratavad suud . . .

Kallid kivid, sahisevad siidid,

raskeis kultaeakits õrnad käed.

Muusikheli magusarmsad viisid,

kallid tõidud, vahuveini jõed . . .!

* * *

Närus riided, mattev tolm ja nõgi;

kuiwand kõhus meelipurev nälg.

Venind liikmed, väsimus ja higi;

rakkus käed, vaevast kyyrus selg.

Sagedased trahvid, pilked, sõimud

kõrgearmulise härra poolt.

Toored vägivaldalisel võimud;

tihti ülesytlemsed töölt . . .!

Heinrich Aus

LASTELE

Usk ja armastus ning lootus:

need on kolm me kallist voorust.

Usk ja armastus ning lootus

ilustavad meie noorust.

Usk on minul väga kindel

tõõrahva võimu sisse

ja kui tugevamaks kasvan

hakkam vahvast tööle ise.

Armastan ma seltsimehi —

oma kallist tõõrahvast —

kes on töö väerinnal

võidelnud kyll väga vahvast.

Loodan, et meil tulevikus

saab kõik elu paranema.

Siis kui töö ja ettevõtted

hakkavad kõik edenema.

See on meie usuõppus,

see on meie kallist teadus,

sega ikka meeles peame:

sellest tuleb elu headus.

J. A. Normann

TEEL IGAVIKKU

Johannes Viedemann

Inimpere eksis maailma ehitet keerdkäiges. Ta ei teadnud, kust tuleb, kuhu läheb ehk miks rändama peab viletsas keerdkäigus. Käis nuktalt ja nurises saatuse üle, kes teda käima juhata-
tand.

Inimesed ehitasid enestele teeääre puhke-
laagrid, tegid yles säääl tulelökkeid ja kypsetasid
maarohtu endile söögiks. Pärast puhkust läksid
edasi — rohkem väsind kui varemalt. Läksid
ja kadusid teadmatusesse. Nende järele tulid
uued teekäijad, uued puhkajad, nemadki ruttasid
igavikku ja iga hinge kakkas vaevama teadmat-
tus, kui päeva järele öö ligines ning vaevalisel
keerdkäigul lõppu ei paistnud.

„Kuhu te rändate?“ kysis korruga Mõte in-
mesilt. „Millal arvate välja jõudma siit vaeva-
liselt teerajalt, mil lõppu ei paista? Miks iga-
vikku rändamiseks paremat teed ei otsi?“

Inimesed vaatasid arusaamatult yksteise silmi,
„Miks meie paremat teed ei otsi?“ kysisid
nad yksteiselt, aga keegi ei teadnud selle pääle
midagi vastata.

Nende juure tuli tundmata. Ta nimi oli
Lootus.

„Aeg tuleb“, kõneles Lootus ja juhatab teid
õigele teele. See tee on ilus, säääl kõndimine
kerge... Enne Aja tulemist jäävad teie pyyd-
mised paremat teed leida, tagajärjeta.“

„Aeg tuleb...“ kordasid inimesed ja neil
oli Lootuse sõnu kuuldes kergem. „Aeg juhatab
meid teele, mis on ilus, kus kõndimine kerge ja
hää. Oh, tuleks see aeg rutemalt!“

Nad ylesid Lootusele:

„Sa oled nii ilus ja hää... Jää meie juure!
Kõnele rohkem sest Ajast mis tulemas. Ära lahku
meist, et me teadmatuses tulevaja suhtes hukka
ei saaks siin viletsal teel!“

Lootus jäi. Inimesed lootsid.

Endiselt ymbritses inimperet paks läbipaist-
mata udu. Vaikselt kui luukered läksid inimi-
põlved yksteise järele. Soojendasid lõkete ääres
endi paljukannatand ihu ja toitsid seda mitme-
suguste maarohtudega; hinge rahuldasi Lootuse
jutustustega tulevast ajast.

Aeg viivitas tulekuga, yksikud heitsid Lootuse
jutustuste pääle käega ja läksid välja, et omal
jõul seda hääd teed ylesotsida ja inimperet sinna
viia. Ykski nendest ei jõudnud sihile ega tulnud
tagasi teiste juure. Läbipaistmata udumeres lan-
gesid röövlid nende pääle, tapsid nad je teotasid
surnukehi igal kombel. Nad kõik said hukka
otsides inimperele hääd teed.

Inimesed teadsid seda, sest tihti leidsid nad
teeäärilt teotet surnukehi. Nende sydame asus
Rahutus. See ytlas:

„Ei ole teil pääsmist! Aeg on veel kaugel.
Teie lõpete paratamata siia udumerre.“

Inimesed lootsid siiski. Lootsid päeval tu-
medat päikest vaadates, õhtul tähemerd tervitades,
lootsid öösel magadeski... Hommikul kui ärka-
sid ja Aeg endiselt tulemata oli, torkis pettumus-
tunne neile peenikese nõelana rindu; siis lagu-
nes valu kehas laiali. Lagunes pikkamisi kui
veripiisake veeklaasis... Inimesed polnud rõõm-
sad ega kurvad, terved ega haiged.

Nad peatasid iga yksiku möödamineja, pä-
risid mis kaugemal näha ja kas need kusagil tu-
levat Aega pole näind. Teekäijad olid rändami-
sest tydinend, tusased, sõnakehvad. Nemadki ot-
sisid Aega, polnud aga ka muud näind kui udu.

Lugemata kordi vaheldusid päevad ja ööd.
Inimesed syndisid ja surid ja nutsid sydameva-
luga surnute haudul. Nad tuletasid meele neid,
kes teed otsides hukka olid saand, kelle teotet
surnukehad teeääris vedelesid... kelle haudu
keegi ei teadnud, leinasid ja läksid halliks.

Lootus ei lahkunud inimesist; kui need tulede
ymber istusid ytlas ta:

„Aeg tuleb peagi. Olge valmis teda vastu
võtma. Ärge kartke, ta ei lähe mööda.“

Inimesil oli seda kuulates kergem. Lootu-
srikkalt kohendasid nad tulelõkkeid, korjasid maa-
rohtu ja jutustasid põlvest põlve lugusid yksikuist
julgeist otsijaist, kes vabatahtlikult hulga eest
hukka olid saand.

Hoolimata sellest, et Lootus kaua Aja tule-
kut ette kuulutas, tuli see suuremale osale siiski
ootamata. Sydaööl kui laagreis tulilõkkeid kus-
tumas olid, kui inimesed kylma käes värisedes
poolunes suikusid, äratas korruga Viha nad yles
ja hyydhis:

„Tõuske yles! oodatud Aeg tuli. Läheme
Ajaga kaasa!“

Hõisates tõusid need inimesed, kes tules-
te eemal olid ja kylma käes lõdisesid. Tule ligidal
olijad jäid rahulikult magama. Neil oli soe.
Mõni yksik ärkas ja ytlas:

„Lase meid hommikuni puhata, kuhu teie
pimedas lähete, hommikul tuleme meiegi kaasa.“

Aeg ei oodand. Viha ei luband ylestõusnuid
oodata. Ta läks Ajaga yhes ja viis tuhanded
kaasa. Vihaselt läksid need ja laulsid. Nende
laul täitis umbset udu. Ei olnud see enam laul,
mis Aega oodates lauldi. Nydd kõlas ta kui pi-
kalt teekäijalt koduvärvale jõudnud rõõmsa rei-
siga vaba laul ja oli nii vägev, et unisemadki
uinujad yles hirmutas. Neil oli seda kuulda õud-
sem ja igavam kui enne. Nad tõusid salaja kui
häbeneksid yksteist, läksid haudadelle ja nutsid
nende pärast kes surnud. Kui nad jälle laagri
tagasi läksid, ei põlend tulilõkkeid enam — Aeg
oli mööda.

Siis kahetsesid nad et Ajast maha jäid, aga
enam ei olnud pääsmist. Aeg ei tulnud tagasi.

Valdas pimedus. Nad said hukka ja keegi ei kurvastand seepärast, ega nutnud nende haudadel, sest nad ei saand otsa hulgale teed otsides, vaid olid iseeneste ohvrid.

Aeg läks edasi, kutsus kaasa kõiki, kes teda ootasid, ja palju oli neid, kes tema kutsumist kuulsid. Need inimesed, kes Aja kaasas käisid, tundsid endid uuestsyndinuina: nad läksid edasi, aga mitte maad mööda, ei tõusnud yles pilvede poole, sest Aeg ei viinud sinna. Nad läksid igavikku, mis maa pääl, maa all ega yleval pilvede taga ei ole.

Tee oli aga endiselt vilets, käimine raske ja paljud kysisid Ajalt:

„Miks meie tee ikka vaevaline ja käimine raske? Mil jõuame paremale teele, millest Lootus jutustas?“

Aeg vastas:

„Sellest silmapilgust, kui minuga tulite, olete sel teel. Tema raskusi ei oska te enne võita kui Öiguse yles olete otsind. Öigus seletab, miks teil raske käia ja juhatab kuidas käima peate, et kerge oleks. Aga kes Öigust ei otsi, ehk otsib ja pärast ei kuula tema nõuandmist, see jääb minust maha ja saab hukka. Rutake otsimisega, kyllalt vaevlemisest!“

Vaevalt olid inimesed seda kuulnud, kui nad Öigust otsima ruttasid. Iga vastatuleja pidasid nad kinni ja kysisid, kas keegi neist Öigust pole näind, aga need otsisid isegi teda.

Otsijad käisid yhest ilmakaarest teise, aga kysimise pääle, kus Öigus on, said vastuseks:

„Meil on hästivalitset kodanlik kuningriik, siin Öigust ei ole.“

„Siin on vabariik, aga Öigusest ei tea me midagi.“

Kusagil vastati:

„Meil on demokraatlik vabariik“, Öigust me ei tunne: Demokraatia lubab aga vaadata ka oma vangimajusse; sääl on palju demokraatlikest säädusist väljaspool seisvaid. Ehk on öiguski nende hulgas. Waadake ise, demokraatlikus vabariigis ei tunne keegi teda.“

Inimesed vaatasid demokraatliku vabariigi vangimajusse, aga ka vangis ei olnud Öigust. Vabariigi valitsus oli arvatavasti liig jõuetu seks,

et Öigust vangi panna. Kinnipandud olid Häädus, Ausus, Otsekohehus ja kõik nende pooldajad. Kõik teised aga kurtsid, et vabariigi valitsus neid Öiguse otsimise pärast vangistand.

„Imelik asi peab Öigus olema, et teda kusagil ei ole ja tema otsimisegi pärast demokraatliku vabariigi valitsus inimesi vangi pistab,“ mõtlesid inimesed ja läksid nukralt edasi, juhtusid preestrite juure ja kysisid:

„Teie, mustad rongad, teate rääkida palju saladuslikest olevusist, mida ükski inimene ei tea, ei tunne ega pole näind. Kas teie sedagi ei tea kus on Öigus?“

Preestritel oli piinlik. Nemad pidasid endid kõige targemaiks maailmas, armastasid kõiki õpetada, juhutada, kõigile nõu anda. Igakord aga kui selget ja otsekohest vastust nõuti, siis tundsid endid vastamiseks jõuetuina ja sattusid piinlikku seisukorda. Oma jõuetust ei lasknud nad aga välja paista ja ylesid seepärast:

„Teie ei pea mitte Öigust otsima seepärast, et Säädus seda otsida ei käse. Teie elate, nagu isegi teate, ainult seepärast, et Sääduse käske täita.“

Inimesed vastasid:

Sellest silmapilgust, kui Ajaga kaasa läksime, jäi Säädus meist maha. Nyid täidame ainult Aja käske, ja tema käskis Öigust otsida. Ytelge kus Öigus on, kui teate?“

Preestrid vastasid:

„Meie tunneme Valet, Pettust, Omakasu; tunneme Kurjust põhjalikumalt kui keegi. Öigus pole maa pääl. Minge taeva kui temaga kokku tahate saada, sääl on tema alaline asukoht.“

Salaja aga mõtlesid ise:

„Taevas pole kedagi. Kõigist pyydmisist hoolimata ei leia keegi abinõu kuidas sinna saada; taeva võib julgesti juhutada igayhte, kes tundmatu asjade yle teateid tuleb pärima.“

Inimesed läksid preestrite juurest välja. Mõte ytlas neile:

„Preestrid juhatasid teid taeva, Aeg käskis aga maa päält otsida. Taeva ei saa te minna, sest Aeg ei lähe sinna, ei lähe säält ligidaltki mööda. Otsige maa päält!“

(Järgneb.)

VARASYGIS

Kui ruttu kulund kevad!
Kui kiirest läind suvi!
Näen: lagedad kõrsväljad
kõik viljadest nyid paljad.
Ei enam kevadkergust,
ei suve kypset ilu

näe avarail aasul
ja läitül väljul...
Vaid raskelt astub sygis
läbi sygavate laante —
syngete ja tumedate —
yle metsade ning maantee.

Silver Voldi

LÕIKUSKUU ÕHTUL

Läksin sõbra poole sumedal lõikuskuu õhtul, mis oli meelepärane nagu seda olla võivad ainult lõikuskuu õhtud. Teerada, mida mööda astusin, lookles läbi põldude, metsa, yle postmaantee, kus eite-taati puutelgedega vankris heina lõpetuselt koli-kolidega kodu sõitsid.

Astusin aeglaselt, enda ette laule ymiseses. Ymbrus mõjus kaasa, et meeleolu muutus härdalt nukraks. Tulid meele läind lapsepõlve ajad, aastad, kus vaimustuses sepitseti tuleviku plaane ja tehti palju, palju syytu nalja . . . Ah, õndsad ja armsad õlid need ajad!

„Metsa“ talust kuulus naisterahva lauluhääl: „Miks tõttad väsind rändaja . . . kyll õigel ajal jõuad sa kord kunni hauani . . . umbes nii.

Miks tõtata? Astusin veel aeglasemalt. Õigel ajal minagi jõuan kord kunni hauani. Aga kui syytib see enne „õiget aega“? . . .

— Tere! Miks kõnnid nii pää norus? On midagi puudutand su õrna hinge või oled kaunil sui-ajal hakkand noore tytarlapsena unistama?

See oli sõber, kes häkki võsastikust mulle teele ette astus. Heitusin ta ilmumisest, et ei saand sõna suust, Ta hängas mu käe ja surus seda energiliselt.

— Oo, sina ise — laususin. —

Lootsin sind kodunt sängist leidvat, aga nyud kasvid teele ette kui nõitutult. Olin oma mõtete-ge kaugel, kaugel ja sinu ilmuvus täiesti ootamata.

— Seda ma nägin! Olid nii endasse syvenend, et ei teand maast ega taevast, ilmast ega ajast.

Vaatasin teda terasemalt. Kui kõhn, kui kahvatu too endine punapõseline poiss! Ainult mustad lokid needsamad ja silmad säravad endiselt. Ta noorus kah kulund raskes võitluses olemasolu eest, kuid vaim näib endisena värskes.

— Mida kuulub? kuis tervisege lood? — laususin.

— Kõik on hääl! — lausuis naeratelles — kuuled, kuis kõik ymbrus hällib ja trallib! Mets ja maa lõhnab kevadest ja maist. Linnud siristavad ja tytarlapsed laulavad.

— Kes laulab säääl „Metsal“? — kysisin.

— Aino! Ta tulnud hiljuti kodu.

— Kas kauaks? — Mu haälest kuulus vist härevus, et sõber vaatles mind imestades ja teraselt.

— Ei tea. Vist kogu suveks. Huvitab ta sind? kysis sõber naeratelles ja peitis naeru jume lehis puuksa taha, mis tal käes oli.

Ma jäin häkki seisus, seurates pilguga midagi mäekynkal. Saäl keris mingisugune harkjalg, mida veel enne polnd näind.

— Mis virplid-värplid säääl valendavad? Mõni uus ehitus või ainult kummitus?

— Ah, see ju „Liivaku“ uus tuuleveski. Ainult puukere on valmis, seepärast näib nii eriline. Aga millest mõtlesid ennist? kysis ta pilgukese aja pärast.

— Öieti ei millestki, — lausuisin õlgu kehitades. „Kevadine“ meeleolu toob pähe sarnased mõtted, millest muidu pole aimugi. Nad tulevad, lähevad, ja kui mõtteist ärkad, pole omalgi aimu, millest öieti mõtlesid.

Pea jõudsime sõbra isakodu, kus meid käre koerte haukumine tervitas.

— Tuks! Sökk! mis lõugate siin. Käige minema! — Tõreles sõber ja koerad kaugesid uriseses.

— Kas astume tuppa või võtame väljas aset? — kysis.

— Oleme väljas, — lausuisin — maitseme kypset suveilu ja räägi oma elust midagi. On kulund ju mõnda aastat kui viimati nägime.

— Jah, aastaid kulund palju võõrsil! Lootsin tagasi tulla tugevana lihas ja vaimus, mitte aga praegusena invaliidina. Aga õn paratamatu saatustööke, milliseist ei saa mööda minna, millega peab rehkendama . . . Peab kõigega leppima, — lõpetas ta lakooniliselt.

— Ja kuis on siis praegu tervisege lood? — kysisin.

— Praegu pole enam midagi tõsist karta. Paranemine läheb hästi aga pikkumööda. Võtab aega kuid ja nädalaid enne kui saab must jälle töömees.

— Noh, siis pole asi veel kõige hullem. Kül kosud kodu hääl toidu ja värskes õhuga. Ja paranevad viimaks haigusest saadud haavadki.

— Haavad paranevad aga jäävad armid. — lausuis ta kibedalt — Aastad parandavad kyll hingegi haavad, kuid jäävad armid, mis rebenevad, mis kinni ei kasva kunagi . . . —

— Heitsime noore kasesalu ääre kyyni heintele pikali. Tuul kõigutas aegajalt saledaid kase-latve, lehis salapäraselt sahistades. Öhus tunnus kypse vilja ja põua-suitsu lõhna. Kustus viimne õhtueha veripunase kumana. Yksikud linnud veel siristasid puul, ehmusid lendu, robistasid lehis ja — vaikisid. Aga tuul paisus, pa-haennestavalt hoigades ja taevass kattus öredate pilviga.

— Ah, armastan meeletult neid lõikuskuu õid! — lausuis sõber. — Öhtu tulekul laman kuskil kõrvalises kohas selili murul ja seuran pilguga öredate pilvede kõrget käiki. Metsamuusik manab esile armsad mälestused noist ammu olnud „õndsäist“ ajust. Hinge täidab ääretu nukrus ja kibe kahetsustunne. On midagi valust, midagi hirmust ses kypses sui-ilus. Tahaks lamada ikka nii, kunni uinud igavesti . . .

Lamasime vaikides, andudes kumbgi enda mõtetele, mõned minutid, võib olla mõned tunnid, — Sest fantaasia käib yle igasugu mõõtude ja

piiride. — Häkki kuulus naabritalu õueajast lauluhää. Sopran algas õrnalt, tasaselt ja mahedalt, tõustes ja kustudes, kartes ja kobades, kunni paigus viimaks julgeks võimsaks duetiks: Peretytred laulsid maitserikkalt ja meeldivalt: „Noorus on ilus aeg, ta ei tule tagasi“ . . .

Ah, milliseid tundeid äratavad sarnased laulud! Tunnub, kui rebiks karm saatatus lahti kõik endised verised sydamehaavad, kisuks hinge tuhandeks tykiks. Kõik kaunis läheb ja kaob. Kulub elu ja kaob noorus, kustub silm ja tõntsi samm. Ja kaome ise viimaks elu näitelavalt — ajaks igaveseks . . .

— Jah, ainult noorus on ilus, — algas sõber. — Ka kõige mustemad elukysimused paistavad siis roosiliseis värves. Aga ta on tõsine, kohutavalt tõsine eajärk. Ei või keegi arvata milliseid tundeid tekitavad minus sarnased laulud ja millist võitlust pidasin korra endaga noid laule kuuldes! Kui tahad, räägin sulle väikse juhtumise hilisemist ajast.

— Ole hää, aga peensustega.

— Hää kyll! Räägin nii, kuis mõistan ja kuis just oli.

Sõber vaikus puhu aega nagu meeletuletades, siis algas tasase häälega:

„Kohas, kus viimati elasin, oli mu naabruses kaks peretytart. Mõlemad olid linnas kõrgema tytarlastekooli lõpetand ja puhkasid kodus koolitöö väsimusest, söötes sigu, lypstes lehmi, lauldes ja trallitades hommikust õhtuni. Tutvusin nendega ka erikummaliselt.

Yhel tormisel sygisõhtul tulin postkontorist. Mets ja laan kohisesid ja paukusid hirmuäratavalt. Sihvakad kased kõikusid ja paindusid kui õlekõrred. Põlised kuused ja haavad längutasid omi latvu, ähvardades iga silmpilk murduda ja matta enda alla, kõik mis maas.

Tuul pures mu riideid, sasis juukseid. Oli õieti mõnus nii hulkuda võimsas metsamyhas tuulte tõugates . . .

Sõber vaikus häkki, kiindides pilgu kyyni-uksele. Ma seurasin teda, tõustes istu; kyyni ukسل nägis inimkogu.

— Rääkige aga edasi, ärge laske endid eksitada, — kuulus kyyni ukسلt naisterahva kõlav hää.

— Oo, Aino, Teie! Kuis siia juhtusite?

— Ei juhtund kuidagi, lihtsalt tulin, — vastas ta naeru kihistades. — Tulime Juuliga hulkuma, kuulsime siin jutukõminat ja nii olemegi siin.

— Tule siia, Juuli! — hõikas ta õde — lõõ linnameestele patsi. — Ja ise raputas meie käsi energiliselt.

Tunnus kevadliblikalist kergust nois painduvais naisliikmeis, tunnus eluha ja mureta rõõmu nois hallikana vullisevais jutustusis ja sivistusis.

P. Uueton

MERIMOTIIVID

I

Yht kivi mälestan, mis terava päalaena mustas lobisevan, siniroheline veen, piirat õhukesest vahukroonist, kolm sammu liivkollaseni kallasraamini. Ta lõunakylg on madal, lame, õõnes veidi, kui häll, omane väikeselle inimesele istmeks. Ning mina olin väike ja armastasin merd — puristavat, sylgavat, jahedust hingavat, joodiaroomilist, lõikavat rohelist kallasmaastikku sygavaid sakke. Tihti, lõpetaden õnneliselt teekonna kaldast kivini, istusin kuivatama märgu jalge kivile, kesk ratsutavaid laineid.

Toda kivi mõtlen sageli nyd, kus kaugel mere lohutavast kohinast, ta sinisest kaugusest, ta joovastavaist lõhnust. Kui istusin sääil ja vaatlesin liikuvaid piiske, siis unustasin aja. Kauged mõtted seganesid pään, kui silmpiiirini kihavad märjad vood. . Olin väsinuna tulnud, et vaadelda päikese kilgendavat tantsu, hingata merivärsket õhku ja ajusässi joonestada kiilkirjana suurepäraseid muljendeid.

Ei olnud tyytav merikoha. Hoopis meeldiv oli ta, — just kui tulevase helitöö katkelised nullistused helimeistri mõtiskelevan ajun. Kosutav oli too sulin-mulin ja tasane kõhin, nagu ohkamine, kui jooksis laine liivale.

Mu ymber mängisid vallatud lained, ja kallast mööda jalutasid inimesed, kyll salkadena, kyll yksikutena. Sääil oli isandaid valgein pyksten, oli paljasjalgseid noori, oli nukusarnaseid daame väikeste kingadega jalan ja suure kybaraga uhken pään. Nad uurisid kaugust läbi klaaside ja sõivad kaasatoodud einet. Ma imestasin, miks läksid nii kylmalt nad mööda merest, sellest sõbralikust sõbrast, kes tasa jutustas inimsoo põlevaist saladusist. Ainult meie — mina ja mu väikesed kaaslased — kuulasime teda tähepanelikult.

— Ernst, kuldkala! . . .

Ma kargasin kivile pysti.

— Kus? Kus?

— Otto, too näita mulle ka — palub kaldaliival mängiv Ella.

Otto seisab põlvini veen, poolkumarasse poosi tarretand.

— On mõni kalakarp ehk?

— Ole tasa . . . Kala on . . .

Otto käed libisevad hiljukesi vette.

— On ehk merimadu?

— Oih! . . .

— Näita, näita, kas said? . . .

— Ära läks!

Seisame kaldal ja vaatleme särasilmil sinisesse kaugusesse, kuhu põgenend kuldkala. Ning meie nooris rinnus kasvab yhine lootus, et ainult meie pyyda oskame seda haruldast kala, mis elab näkkide man, päikepaistelisel õnnemaal.

II

- Vanaisa, mis sa näed?
- Paat, lapsuke, paat merel.
- Kus kohal?
- Kaugel veel, poiss, näed sääl . . .

Seuran vanaisa näpunäidet, ent mu silmad ei lela midagi keset vulisevat, vahust vett.

On kerge torm. Lai meri keedab kord sini-seid, kord tuhkur-musti, vahuharjalisi laineid ja yyrgab tuule survele. Ta heitleval pinnal läen võimsaid, veerevaid, mudalõhnalisi vooge. Paisahtub hõbedast vahtu. Mõõtmatu sygavuseni must on pilvine taevae. Tume on meri ning taeva all õhk, mis paks soolase vee aurust.

Millised kuristikud, millised kihisevad haud avanevad metsikute laintemägede murduvate harjade vahele, valmis hävitama, neelama . . . Kõrgelle pritsib viselev vesi kalda kivistikun, ning kohiseb kui Imatra.

Äkki näen vilksatamas midagi valget silmapiiril. Oli see puri?

Sääl võitleb taas inime, juhüb julgelt paati, trotsiden tormi ja tuult.

Nägemus tõestub. Kiirelt ligineb puri täis tuult, kerkiden ja vajuden keset vooge.

Lustilisenä tunneb end aga julge spordistaja, paljail käsivarriil istuden tyryil. Vaba inime vabal merel, kus laulavad lained vabadusviit . . .

- Vanaisa, see mees ei kardä tormi?
- Ei kardä. Tal on hiiglaJulgus . . .
- Aga kas paat ymber ei lähe?
- Ei! Sel mehel on osavust . . .

Vaatlesin vaimustusega päivitand kaju klükuvan paadin, mis libises praegu kaldalle, kus oetasid Julget sõitjat ta seltsimehed. Ain Rannaleet

LOOTUS

Iga elav olevus, kes mõelda oskab, elab temast — lootusest. Lootusest elu on väljakannatamatu ja kylm, nii kylm, et aju tegevus halvat saab ja syda seisma jääb.

Nuutide ja kuulide vuhina saatel on meie tee käind völlapuude alt läbi. Oleme omi selgu kyyru painutand ja edesi läind. Sest meie eel säras meie täht — meie vana ja siiski igavesti noor lootus.

Tema poole oleme palvetand. Teda oleme hoidnud kui kaunist ehet. Ta on meie silmade ees seisnud siis, kui nuudid ähvardavalt vuhisid. Temale viimast tervitust saates on meie isad ja vennad kaagi alla läind.

Elu härmaramail silmapilkel, kui meie suuri-maid tõdesid jalgadega ropult tallati, on t.e.n.a. seisnud silmapiiril heleda tähena. On meid julgustand hoopes silmipilgutamata vastu võtma, teotust rahulikult kannatama.

Temast juhitud sammusime edesi okasrada. Lõime oma jalad vastu takistuskuive. Oli valus, kuid t.e.n.a. julgustas.

Tema — lootus — on meie parem väärtus. Ta hoiab meid puhtaina hingeliselt, tasandab, silub ja juhüb meie mõtteid — eesmärgi poole.

Olgu tervitet t.e.n.a! Meie suur, sygav taevasinine lootus ei kao, ei kustu iial . . . ei iial. Igavesti jääb ta ja kasvatab meid inimesiks-ehitajaiks. Ta on meie mõtete järelvalvaja ja juhüb meid ainsa sihi — meie suure eesmärgi poole. Seepärast hoidkem teda kui oma kallimat vara, mis kõige ligemal meie sydämelle.

Jaak Linder

TA TULEKUL

Mu ymbruses tuul puhub vilu — kurbe jutte, et kevade jääb hilisemaks nagu tülles, sest teel tal olevat hulk ebaviisilisi rutte, mis takistavad kevad-päikse tõusu alles.

Ses minu vaim ning hing nyd piinavad mu pysi: ma rahutuse keerus päeval-ööil töö tehil, nyd olen tagasihutamä oma luie säsi, et rajada siin teed noil syytu kevad ehil.

Ma selleks pyhendand kõik oma ausad pyyded, et ebaviisilisi rutte — kevadvainel saaks juhtida hooghoolsalt päiksekera kiired nyd juba — elukogemüsis kevadlaineil.

Kuid ikkagi tuul puhub kõrvu kurbe nutte, et kevade jääb nagu hilisemaks tülles, sest raskevääriilisi tunda — ebarutte . . . veel enam — pöörata neid kevadele olles.

Oo, tuul! Ei, ära puhu enam kõrvu kurba jutu, et kevade jääb hilisemaks nagu tülles . . .

Näe! juba sätendavalt liigub päike ruttu.

Sa tõtta, kuuluta: Ta tuleb — päikse syles! . . .

Oo, tuul! Ei, ära puhu enam kõrvu kurbe jutte, — sa kuula: Päike kõneleb ju kevadmüllast ja loodus, eluloode tung — veel teisi rutte, ju ligistanud endid ongi kõigest vallast.

Ning kadumas teelt ebaviisiline vilu, — too eksiryd, too rutt, mis mattis meie õnne — see aromaatse liilia ning nartsis lille ilu . . . Nii kõneleb veel meile sisemine tunne:

Ei takistuseks tohi olla kevadilul — nii — vesiroose lõhnavaidval looduslael, ei jääst vabaneva järve vooge vilul, — see ebaruttude omaviisiline ael.

Ja kevad tuleb . . . Kõik olemine maine ehib . . . Ju metsi, põlde, heinamaad ju rohetab ta naer ning linde laul ja luike tiibe lendki lehib; jõelt kostub inimlaulus laksuv paate aer.

Kusta Ykspere

KROONIKA

NOORTE KOMMUNISTLIKKU LIIKUMIST VÄGISTAMAS

Kahjuks ei ole meil ruumipuudusel võimalik üksikasjalikult valge terrori juures, mis mitmeil mail viimisel ajal, muu seas ka noorte kommunaaride vastu tarvitusele võetud, peatada, ent kirjutame seekord vaid lühidalt ajalukku üksikud maad, kus valge terror iseäranis täiel hool määratseb.

Soomes. Sotsialistliku noorte yhinguteks liige arreteeriti Soomes kommunistliku kihutuskirjanduse laialilaotamise pärast. Samal ajal tehti yhingu esimehele hoiatus, et kommunistliku propaganda jätkamine võib lõppeda kõigi yhingu aktiivsemate tegelaste trellidetaha toimetamisega... 20 töölisnoorsoo yhingute häälekandja vastu on alatud kohtulist protsessi. Mõned noorte häälekandjad on konfiskeeritud ja sulatud. Politsei valmistab ette uut sõjakäiku tööliste partei ja noorte yhingute vastu. Tagakiusamised on yldiseks nähtuseks saand.

Ent seepäale vaatamata tegutsevad noored kommunistlikus sihis raugemata edasi. Nad täidavad ausalt oma kohustuse Noorte Kommunistliku Internatsionaali vastu ning seepärast avaldavad väsimatalt tegevust.

Praegu on Soomes umbes 10 töölisnoorsoo häälekandjat, mis valgustavad Kommunistliku Internatsionaali põhimõtteid.

Anatoolias tungisid mustasajalised tyrgi kommunistliku partei tööliskonna kallale ja tapsid nad ära. Tapetute hulgas on ka tyrgi komsektsiooni sekretäär.

Samal ajal poodi Karsis yles noorteyhingu keskkomitee liige, keda syydisteti kommunistlikus kihutustöös.

Armeenias lasti maha kaks noorteyhingu keskkomitee liiget.

Noorte kommunaaride massilised arreteerimised Itaalias. Viimsete teadete järele on politsei arreteerind pea kõik itaalia noorteyhingu keskkomitee liikmed, yhtlasi ka hulk teisi yhingu liikmeid. Neid syydistetakse kommunistlikus kihutustöös, kom. kirjanduse laialilaotamises jne. Arreteerimisi on toimetet pea kõigis suuremais itaalia linnus, kus tegutsemas noorte komyhingud.

VALGES EESTIS

Kui tuleb kõnelda ja kirjutada terrorist ning arvvest, mis kodanluse maal noorproletaarlaste kallal toime pannakse, siis torkab siin kõige teravamalt silma valge Eesti. See tõusikute „riik“

trumpab oma metsikuste ja tagakiusamistega yle kõik teised terrori kultiveerivad riigid.

Nii suluti yle-eestiline noorproletaarlaste yhing siseministri Einbundi käsul kinni. Kuid sellega ei lõppend kodanlaste klaperjaht noorproletaarlaste vastu.

Algas nende arreteerimine kogu maal ning Tartus ja Tallinnas vangisteti paari päeva jooksul yhingu eestseisus täies koosseisus ja kõik yhingu liikmed, kes nuuskuritele kätte puutusid, pisteti armutult tyrmi, kus algas nende piinamine vanaaegsete viiside järele. Ja nuuskurid ning inkviisitorid on oma ametiga täiesti rahul. Maksetakse neile ju iga kinnipyytunud noorproletaarlaste pää eest 3000 Eesti marka! Säärase auhinnaga võivad nad võistelda ministrite aujärjel seisvate timukatega.

Vaatamata surve ja terrori pääle, mis valitseb valges Eestis, kasvab noorproletaarlaste liikumine jõudsasti ning nad õonistavad tõusikute „riigi“ jalgealust salaja. Seile tõenduseks see, et nad liitunud Noorte Kominterniga, mille kongressilt ka nende edustaja osa võttis. Töötades käsikäes oma staabiga, sammuvad noorproletaarlastes valges Eestiski kõigist vägistusist hoolimata oma lõppsihile — kodanluse kukutamisele.

„N. Prlt.“

NORRAS

Sotsiaaldemokraatlik liit yhinend Kominterniga. Hiljuti peeti Kristiaanias ära sots.-dem. noorsooyhingu kongress, kus otsusteti liitu ymberristida kommunistlikuks ning yhineda täieliselt Noorte Kominterniga. Yhtlasi töötab kongress täiesti käsikäes töötada Norra kommunistliku parteiga, sest vahekord kahe organisatsiooni vahel, kes pyyavad yhele ja samale eesmärgile, peab olema eeskujulik.

MITMESUGUSED TEATED

Tshehi-Slovaki noorte yhingul, mis asub täieliselt Kommunistliku Internatsionaali platvormil on juba 50,000 liiget. Yhingul on oma häälekandja, mida trykitakse ja laotetakse laiali mitmeskymnes tuhandes eksemplaaris. Yldse on yhingul töölisnoorsoo keskel suur poolehoid.

Soomes on mitu noorte yhingut, mis oma tegevusaluseks võtnud Noorte kommunistliku Internatsionaali programmi. Kõige elujõulisemaks yhinguks loetakse Helsingi töölisnoorsoo yhingut, millel 10 tuhande liikme ymber ja oma hääle-

kandja, pääleselle veel eriline spordileht. Kõik yhingud on oma pääylesandeks võtnud kommunistliku valgustustöö töölisnoorsoo hulgas, et kasvatada noortest klassiteadlikke kommuniste.

NOORTE INTERNATSIONAALI TÄIDESAATVA KOMITEE KOOSSEIS

Noorte Kominterni II kongress, mis lõppes Moskvas 23 juulil, valis täidesaatva komitee järgmises koosseisus: Venemaa poolt: Schatskin ja Ziegler; Saksamaa poolt: Unger, Scheinhardt, Leo ja Mynzenberg; Itaalia — Trankevilli; Austria — Schiller; Balkani — Vuiovitsh; Skandinaavia — Larsön; Idamaade poolt — Sabirov.

Kandidaateks: Venemaa — Tatarov; Prantsuse — Loriaut; Helveetsia — Bammater; Austria — Lekai.

Täidesaatva komitee byroosse valiti: Vuiovitsh, Unger, Ziegler, Schiller ja Mynzenberg. Sekretäärideks valiti: Vuiovitsh ja Unger.

YLEVENEMAALINE NOORTE KONGRESS

V. N. K. Y. Keskkomitee kutsub 20 septembriks s. a. kokku IV ylevenemaalise kongressi.

Päevakorras: 1) Rahvusvaheline ja meie vabariigi sisemine seisukord. 2) Keskkomitee aruanne. 3) Noorte Kommunistliku Internatsionaali II kongress ja rahvusvahelise noorsooliikumise seisukord. 4) Töölisnoorsoo seisukord ja selle parandamise abinõud. 5) Rahvahariduskommissariaadi aruanne: a) koolikysimus; b) töölisnoorsoo sotsiaalse kasvatuse ylesanded. 6) V. N. K. Y. programm. 7) V. N. K. Y. põhikiri. 8) Valimised. 9) Mitmesugused kysimused. 10) Sektsioonide töö: 1) organiseerimise-, 2) majandusõigusliku-, 3) sotsialistliku kasvatuse-, 4) poliitilise hariduse-, 5) sõjalis-spordi sektsioonid.

Edustusnorm: 1000 yhinguliikme poolt üks saadik.

V. N. K. Y. Peterburi kubermangu konverents.

12 septembril tuleb kokku V. N. K. Y. Peterburi kubermangu organisatsioonide VI konverents.

Päevakorras: 1) Meie vabariigi majanduslik seisukord ja noorsoo ylesanded sotsialistliku korra ehitustöös. 2) Peterburi kub. noorte yhingu komitee aruanne. 3) Töölisnoorsoo sotsialistlik kasvatus. 4) Ylevenemaalise kongressi kysimused. 5) Valimised. 6) Mitmesugused kysimused. 7) Sektsioonide töö: poliitilis-haridustöö-, töökaitse ja sõjalis-spordi sektsioonid.

Edustusnorm: 75 yhinguliikme poolt 1 saadik.

Ringkirjaliselt

VNKY EESTI SEKTSIOONELE

Kallid seltsimehed!

Te kõik olete näind ja kuulnud neist võitlusist, mida meie isad ja emad, vennad ja õed ja me ise oleme pidand nelja aasta jooksul kõigil väerinnul oma kurnajatega. Võitlus kestab edasi, kuigi praegu suurtykid vaikivad, lyyakse nyud ägedaid lahinguid majanduslikul alal.

Noored seltsimehed ja seltsilised! Ka meie ylesanne on koondada oma jõudu sellele lahinguväljale. Tuhanded töölised, tuhanded talupojad, tuhanded raugad ja tuhanded lapsed nälgivad. See on suure põua tagajärg, mis valdas paljuid kubermange. Me teame, et nende nälgijate rinnus tuksub töörahva syda, nende soonis voolab töörahva veri. Nemad toitsid meid kõige ägedamail võitluspäivil. Nad vedasid oma viimse viljaraasukese salvest linnadesse ja väerinnale, kui kees võitluspööris.

Tänavuaastane pöud on nende põllud täiesti kõrbeks muutnud. Öudne tunne aigutab meile ärapäolend väljadelt vastu, kus enamalt lokkas vili, mis toitis tuhandeid töölisi ja talupoegi.

V. N. K. Y. Eesti sektsioonide keskyroo kutsub yles kõiki noorte yhingu liikmeid nälgijatele abiandmises kaastöele. Kõik noorte yhingud kohtil, valige oma hulgast aktiivsemad seltsimehed abianni kolmikusse, korraldage kontsertmiitinguid, pange toime piduõhtuid nälgijate hääks. Tehke kõik linnas ja maal yhel ehk teisel teel kaastööd, et päästa nälgivaid töölisi ja talupoegi.

Kui me kõik selle ylesande teostamisele asume, siis hoiame kõrgel punast lippu, nagu alati, ja võit on meie.

VNKY K.-k. Eesti sektsioonide keskyroo sekretäär **J. Rammus**

Postmaksu sissesäädmise tõttu jäävad vastuvõtmata kõik kirjad (ka kaastöö),

mis adresseerit „Noorte Kommunaaride“ toimetusele ehk talitusele

===== vastava määra postmarkideta. =====

„N. K.“ toimetus ja talitus.

VENEMAA KOMMUNISTLIKU NOORTE YHINGU KESKKOMITEE EESTI SEKTSIOONIDE KESKBYRÖÖ

on Peterburist yle viidud Moskva ja asub Noorte Yhingu Keskkomitee ruumides.

Adress: МОСКВА, Воздвиженка 5. Эст-секция Р. К. С. М.

Sekretäär **Rammus**

KIRJANDUSEST

„Uus Valgus“ nr. 1. Mai 1921.

Nii on Eesti Tööraha Ylikooli õppurkonna häälekandja nimi, mis ilmund litografeeritult ja nähtavasti määrat ainult kitsamalle ringkonnale, sest mainit ajakirja, mil ilmund juba maikuu s. a., oli alles nyd juhuse toimetusel saada.

Tuleb konstateeri, et igasugused pyyded, noori kirjandusljkule loominguks virgutada, on aina ter- vitetavad ning seepärast on ka Eesti Tööraha Yli- kooli õppurkonna häälekandja ajakirjana väljaand- mine haruldaselt rõõmustav nähtus.

Ajakirjas on ruumi leidnud väga mitmesugu- sed kirjatööd, nähtavasti kõik ylikooli õppurite poolt, sest igal kirjatööl on man värskelt algaja maik. Niihästi stiililine kui ka ortograafiline kylg on pea kõigil kirjatööl alles nõrk, kuigi on pyyud keelelisi uuendusi jälgida. Aga see kõik on ju noorte õppurite juures harilik nähtus ja sellest saadakse yle ainult vältava vaevarikka tööga.

Kõige paremaks kirjatöök on kõnesolevas numbris kahtlemata „Masselise psühologia progress Vene revolutsioonis“. Siin osalt isegi tea- duslikult põhjendat arutustega tegemist ja pääle selle on lauseehitus võrdlemisi korralik ning isegi ortograafilised vead pole nii silmatorkavad, kui mõnes teises kirjatöös ajakirja veeruil. Samuti on ysna rahuldavad K—r'i „Kaks ilma“, Rei- bergi „Esimene mai“, mis kyll harilikud meeoleu- lised kirjeldused, ent siiski huvitavad. Ei või põrmugi laita ka luuletusi „Kevadmotiivid“, „Põh- jamaa lapsed“ ja „Võideldes“. Esimene on algu- pärane, teised kaks A. Pomorski järele tõlgit. Tõlge on õige rahuldav, vähemalt võib seda tun- nistada praegusel juhtumusel, kus pole kahjuks võimalik originaaliga tutvuneda. Pääle selle lei- dub ajakirjas mitu üsna sentimentaalset meeoleu- list kirjeldust, näiteks Martha Eljas „Metsas“, Aug. Gr—berg „Muusika“ ja P. Volini „Tööraha meri“ — viimse suhtes ei ole sõna sentimentaalne täieliselt maksev, sest autor on kaunis äge ja ar- muta oma „merega“.

Mis puutub aga A. Proosi „Mäeojale“, siis on siin pisikese kirjandusliku vargusega tegemist, mida kirjanduslikes ringkonnas nimetetakse plagieerimiseks. „Mäeojal“ tõeline autor on poola kirja- nik Kaziemir Tetmayer, aga igatahes mitte A. Proos, kes on Tetmayeri töö kas tõlkind või liht- salt mõnest vanast kodanlikust perekonnalehest maha kirjutand ja oma nime autorina kergel käel alla virutand. Kord sai sama „vägitykiga“ maha halekuulus Eesti kodanlik kirjanik ja sõjastrateeg Peterburi äravõtu katsel Judenitshi päivil Richard

Roht, nyd jälgib Rohti Tetmayeri varastades Proos. Igatahes pole seesugune „vägitykk“ õigustet ega hääkskiitev, sest ta paneb meid säärasse narri arvamisesse, nagu oleks „Uues Valguses“ tege- mist ainult plagieerijatega.

„Uue Valgus“e toimetusel tuleks seda edes- pidi terasemalt tähele panna, oma kaastööliste „toodanguid“ valjumalt revideerides. Kui kusagilt vanust ajakirjust või raamatuist kirjatöid võtta, siis olgu kindlasti nimetet võetava kirjatöö tõe- line autor. Sama tuleb ka tõlkimise juures tä- hele panna igal tingimusel.

Arno Kevade

NOORTE KIRJANDUS

Ilmund — V. N. K. Y. keskkomitee eesti sektsioonide keskbyroo kirjastusel, Peterburis 1921 a.:

- 1) V. N. K. Y. programm. 12 lhk.
- 2) V. N. K. Y. põhikiri. 16 lhk.
- 3) Juhatuskiri V. N. K. Y. kollektiivile. 8 lhk.
- 4) O. Kullerkupp: Kolmas ylevanemaaline noorte kongress, (Moskvas 2—10 okt. 1920). 16 lhk.
- 5) O. Skar: Yhingu punase lipu alla. Tõlk. O. Kul- lerkupp. 20 lhk.
- 6) N. Podvoiski: Mis on yldsõjaõppus. Tõlk. Ed. Juhani.
- 7) „Noored Kommunaarid“ nr. 1, 16 lhk.; 2—3, 24 lhk.; 4, 16 lhk.; 5—6, 24 lhk.; 7—8, 24 lhk.; 9, 16 lhk.; 10—11, 24 lhk.; 12, 28 lhk.

— Eestimaa kommunistliku partei (III Internatsionaali osakonna) keskkomitee kirjastusel, Peterburis 1918—1921 a.

- 1) Maxim Gorki: Kuidas mina õppisin.
- 2) Lucian Descaves: Pyssipoiss, 1871 a. Pariisi kommuuna ajaloost.
- 3) V. Buk: Kahekesi.
- 4) H. Pöögelmann: Noored, yles! Kommunistlik Noor- soo Internatsionaal.

— V. K. P. keskkomitee Siberi oblasti byroo eesti sekt- siooni kirjastusel, Omskis 1921 a.:

- 1) „Noor Asunik“ nr. 1, 4 lhk.; nr. 2, 8 lhk.; nr. 3, 8 lhk.

— Eesti Tööraha Ylikooli noorte yhingu väljaandel „Uus Valgus“ nr. 1. Peterburis 1921, 16 lhk. (litogra- feerit).

Ilmumas — V. N. K. Y. keskkomitee eesti sektsioonide keskbyroo kirjastusel:

- 1) „Tormipuhangud“. Noorte luuletused. Toimetand Juhani Hurt. Sisaldab järgmiste autorite luuletöid: Oskar Kuller- kupp, Ed. Juhani (Arno Kevade), Kusta Ykspere, Ain Ran- naleet, Peeter Uuetoa, Elise Tenter, Joh. Viedemann.
- 2) M. Gorki: Valitud tööd.
- 3) O. Kullerkupp: Noorte kommunistliku Internatsio- naali II kongress.

TOIMETUSELE SAADET KIRJANDUS

V. K. P. keskkomitee eesti osakonna kirjastuselt — Peterburis 1921 a.:

- 1) M. Gorki: Vangikoda. Tõlkind Elise Tenter. 40 lhk.
- 2) N. Lenin: Toitlismaksust. Tõlk. P. Peterson. 32 lhk.
- 3) M. Pokrovski: Venemaa ajalugu kõige kitsamas yleavaates. Tõlk. Ed. Bökler. 80 lhk.
- 4) Vinokurov: Sotsiaalne kindlustus (kapitalismilt kommunismile). E. B. tõlge. 16 lhk.
- 5) E. Varga: Inglismaa kui ilmariigi majanduslik seisukord. Tõlk. P. Tuuli. 28 lhk.
- 6) K. Samoilova: Naistõõlised Venemaa revolutsioonis. Tõlk. Ed. Juhani. 16 lhk.
- 7) A. Bubnov: Pääsilmapilgud kommunistliku partei arenemisest Venemaal. Tõlk. P. Peterson. 48 lhk.
- 8) „Uus Loomistöö“. Rahvahariduse kommissariaadi rahvusvähemuste osakonna eesti sektsiooni kuukiri. Nr. 1—7, iga number 16 lhk.
- 9) „Partei Elu“. V. K. P. keskkomitee eesti osakonna häälekandja. Nr. 1—7, iga nr. 16 lhk.

— Eestimaa kommunistliku partei (III Internatsionaali osakonna) keskkomitee kirjastuselt — Peterburis 1921:

- 1) Saitõkovist. Ilukirjandus nr. 8. 32 lhk.
- 2) A. Amnuel: Maraa. Yhevaatuslik näidend. Ilukirjandus nr. 9.
- 3) Kurt Eisner: Mainovellid. Ilukirjandus nr. 10. 16 lhk.
- 4) Fr. Mehring: Ajalooline materialismus. Tõikind. K. Luts. Ar. Vallneri eessõnaga ja Fr. Mehringi eluloo kirjeldusega. Tõõrahvakirjandus nr. 18. 74 lhk.
- 5) N. Buharin: Klassivõitlus ja revolutsioon Venemaal. Tõlk. Elsa Kingissepp. Tõõrahvakirjandus nr. 37. 60 lhk.
- 6) A. V. Lunatsharski: Karl Marx. Tõõrahva kirjandus nr. 51. 14 lhk.
- 7) Karl Marx Kölni vannutatud meeste kohtu ees. „Neue Rheinische Zeitung“ist. Fr. Engelsi eessõnaga. Tõõrahvakirjandus nr. 30. 52 lhk.
- 8) Tõõrahva tähtsamat 1921. Öpe- ja tarbekirjandus nr. 3. 224 lhk.
- 9) Kapitalistlik ilm ja kommunistlik Internatsionaal. Kominterni II kongressi manifest. Tõlk. H. P. Tõõrahvakirjandus nr. 47. 31 lhk.
- 10) Teadus on jõud — Jõud on teadus. Vilhelm Liebknechti pidukõne Dresdeni haridusseltsi avamispidul 5 veebruaril 1872 a. Saksa keelest H. P. Tõõr. kirjandus nr. 33. 48 lhk.
- 11) „Klassivõitlus“ nr. 1. 1921 a.

— V. K. P. keskkomitee Siberi oblasti byroo eesti sektsiooni kirjastuselt:

- 1) Savtshenko: Mineviku päevilt. Revolutsiooniline näidend yhes vaatuses. Tõlk. K. Dixi. Omskis 1921.

— Venemaa rahvasajade kommissariaadi eesti osakonna kirjastuselt:

- 1) E. Linnamaa: Kõne põllutõõlistele. Moskvas 1920. 32 lhk.

KIRJAVASTUSED

Silver Veldi, S. asundusen. „Keelelisest kysimusest“ järke ootaman. Luuletusist tarvitastime „Varasygis“ ja tarvitame „Õised varjud“, teised ei soli.

M. Lindvest, Luuga kr. Asjata kaebate, et Teil proosa alal andi pole. „Kevade Mustjõel“ lykkab Te arvamise ymber. Ent kasutada pole teda seepärast võimalik, et teema liig individuaalselt seisukohalt arendet. Rohkem endatunnet, kuid rohkem ka kollektivismi ja rohkem katseid! Viimati saadet luuletusist jääb tarvitamata „Raske oli“, mis tõepooldest pole muud, nagu isegi tunnistate, kui tyhine sõnakõlksutamine. Teised lähevad korda ning ilmuvad võimaluse järele. Tervisi!

Bernhard Rähni, Moskvas. Esimene luuletus nõrgavõitu. Tehke katseid ikka enam ja enam ning Teil võib edusaavutusi olla.

Johannes Kõrv, Oudova kr. Leiate yhe avaldetuna, teine ilmub edespidi.

J. S., Novgorodis. Teie luuletusist ilmus yks parandustlest läbi käies, kuna „Laupäiviku mälestuseks“ kõige parema tahtmise juures pidi jääma värava taha. Tõõtate hoolsamini vormi kallal. Edu võib loota paremal tõõtamisel kindlasti.

Arvid Auvore, Smolenskis. Pole õnnestand. Loodame, ehk õnnestab edespidi.

August Karolin, Orellis. Liig palju filosoferite, kuna selle all lasete kannatada nii sisu kui vormi — ning mõju' mis luuletus peaks avaldama, jääb saavutamata.

J. R., Moskvas. Katsume mõnest asja saada.

Ats Noorem, Pihkvas. Ruumipuudusel korda ootamas.

R. N., siin. Lugege eelmist vastust.

Joh. V., siin. Hilisemad saadetused jäid sesse numbris hiljaks. Ilmuvad edespidi.

A. Varikoff, siin. Teie „poeem“ on tõepooldest „modern“ — ses suhtes lahkuminekuid ei ole. Ent mis puutub talle ruumiandmisse „N. K.“ veergudel, liiategi kõrgge honoraari eest, siis läksid siin mõtted korraga lahuks. „Noored Kommunaarid“ — ärge ehmatage — sylvitasid ta välja. Võite siiski end rahustada: „poeemi“ võite rikkumatult tagasi saada, kuigi „kõrgge honoraari“ saavutamata.

Ain Ranvaleet. Saadetused õnnelikult päral. Osalt ilmuvad juba ses numbris.

TRYKKVEAD JA ÕIENDUSED

„N. K.“ 10—11 nrs läbi läind vigadest õiendame järgmised: 9 lhk „Ü asemel Y“ 2 veerg 3 rida on: y-ga pääsetakse energiat, peab olema: y-ga säästetakse energiat... 11 lhk 2 veerg 26 rida ylalt on: „Meie ylesanne on neid kasvatada sarnaseiks;“ peab olema: „Meie ylesanne on lugejaid kasvatada sarnaseiks. 9 rida alt: „Meie tee on õige ja siht selge. Revolutsioonilise jne.“, peab olema: „Meie tee on õige ja siht selge: revolutsioonilise jne.“ Luuletuses „Tulid“ liigest ilust, peab olema: liigest ilust. „Olevikul“ „rakuskäse“ peab olema: „rakkuskäed“. „Me igal pool“ 1 veerg 25 rida alt: „Kõige noorem meie seast kahmas... (рубильник), jne.“, peab olema: „Kõige noorem meie seast kahmas jõupideme (Schalter) jne.“

Käesolevast (12) nrst jäi ruumipuudusel välja sisukorras tähendet „Maxim Gorki Vangikoda.“

Toimetuse aadress:
Peterburis, Fontanka № 27.
Tel. 128-48.

Vastutav toimetaja: Toimetuse Kolleegium.
Väljaandja:
VNKY K-k. Eesti Sektsioonide Keskyroo.

„NOORED KOMMUNAARID“

I AASTAKÄIK — SEPTEMBER 1920—1921

№ 1. *Artiklid:* Juhtkiri. — O. Kullerkupp: Noorte Kommunistlik Internatsionaal. — Juh. Hurt: Nõukoguvõim ja lapsed. — Juh. Hurt: Rahvusvahelise kommunistliku noorsoo kongress. — Eduard Juhani: Noorte yhingud valges Eestis. Saksamaa noored. — Kommunistliku Noorsoo Internatsionaali programm. *Luule:* Oskar Kullerkupp: Noored kommunaarid. — Ed. Juhani: Me lähme. Võitluslaul. — P. Uuetoa: On jõudnud aeg. — Rudolf Laurent: Suvel. *Proosa:* J. Linder: Me ehitame kodu. — K. Treufeldt: Mu noorus. — P. Tuuli: Öhtune võitlus. *Kroonika:* Noorte liikumine Rootsis, Inglismaal, Ameerikas, Portugaalias, Helveetsias ja nõukogude mail. — Rahvusvaheline noorte päev Peterburis. — Mitmesugused teated. *Kirjandusest:* Juh. Hurt: Ylelydine ylevaade.

№ 2—3. *Artiklid:* Juhtkiri. — O. Kullerkupp: Ylevenemaaline noorte kongress. — Noored võidupidul (pilt). — Friedrich Engels (pilt). — L. Schatskin: Proletaarse noorsoo organisatsiooni tegevus intelligentlikkude noorte keskel. — K. Dixi: Lehekylg noorsoo liikumisest Venemaal. — Viktor Noor: Eesti noored, organiseerimistööle. — Ed. J.: Helveetsia kommunaarid. — Roosa Luksemburgi kiri vangimajast. — Valgekaardlaste ohvrid (pilt). *Luule:* Ain Rannaleet: Noored... — Elise Tenter: Sygismeeleolud. — Joh. Viedemann: Kindlasti edasi! — Ain Rannaleet: Võitlushelinad. — Ed. Lumi: Ta tuleb. — Anri Cuilbeaux: Mängige lapsed. — Maxim Gorki: Tormkotkas. — Oskar Kullerkupp: Kolm aastat. *Proosa:* Ain Rannaleet: Igavene vang. — Henri Barbusse: Tuli (katkend). *Kroonika:* Eesti noorproletaarlaste kommunistlik liikumine Nõukogude Venes ja valges Eestis. Noorte liikumine Prantsusmaal ja Bulgaarias. Noorsoo Kominterni teine konverents Berliinis. Yle kodanlaste surnukehade vabadusele (pilt). *Kirjandusest:* Juh. Hurt: Revolutsioonilised kirjanikud meil ja mujal. — Toimetusele saadet kirjandus.

№ 4. *Artiklid:* Juhtkiri. — Eduard Juhani: Noorte Kominterni ylesanded. — O. Kullerkupp: Karl Liebknecht ja noorsoo liikumine. — Karl Liebknecht (pilt). — Venemaa kommunistliku noorte-yhingu põhikiri. *Luule:* Ain Rannaleet: Noor sepp. — Eduard Juhani: Uus päike. — Peeter Uuetoa: Talvel. — Oskar Kullerkupp: Isast lahkudes. — Elise Tenter: Talihommik Peterburis. *Proosa:* M. Gorki: Elu. — Joh. Viedemann: Ärkamine. — Z. Höglund: Noor olla, tähendab... — E. T.: Talvel. — M. R.: Mets talvel. *Kroonika:* Eesti noorte kommunistlik liikumine. — Noorte liikumine Saksamaal ja Slo-

vakias. — Noorte Kominterni II kongress. — Noored sõjakunsti õppimas (pildid). *Kirjandusest:* Juh. Hurt: Noorte kommunistlik kirjandus. — Kirjavastused.

№ 5—6. *Artiklid:* Juhtkiri. — O. Kullerkupp: Veebruarirevolutsioon ja noorproletaarlaste. — Noored! (V. N. K. Y. K.-k. Eesti byroo yleskutse). — Eduard Juhani: Yldsõjaõppus ja noored. Noored sõjajalal (kolm pilti). — Viktor Noor: Poliitilis-hariduslikust tööst. — Noorproletaarlase maja Peterburis (pilt). — Arno Kevade: Keelelisest kysimusest. — Erna Raudkepp: Mälestused esimesest yle-eestilisest noorproletaarlaste kongressist. — Ed. Juhani: Pariisi kommuuna päev. — Pariisi kommuuna tähtsamad tegelased (neli pilti). — Oskar Kullerkupp: Pariisi kommuun (luuletus). — Henri Barbusse kiri noorile kommunaarele. *Luule:* Oskar Kullerkupp: „Kauem raudu me kanda ei taha!“ — Arno Kevade: Veel ägedamalt mölla maru! Võitlejad. — Kusta Ykspere: Kahe ilma vahel. — Peeter Uuetoa: Ihkavad verd. — Elise Tenter: Võitlusväljal langedule. — Julius Rammus: Järelhyid. — Ain Rannaleet: Pyyd. Unelm. — J. A. Normann: Laul kapitalistele. *Proosa:* Oskar Kullerkupp: Kiirrongil... — P. Tuuli: Kaksteistkymmend inimest. — Mädasoo Jüri: Elu tänaval. — I. Turgenjev: Siniriik. — P. Uuetoa: Liugleb lumi. — Elise Totsel: Talimeeleolud. *Kroonika:* Eesti noorte liikumine Nõukogude Venes ja valges Eestis. Noorte liikumine Soomes, Jaapanis, Bulgaarias ja Krimmis. Peterburi noorte XIV konverents. *Kirjandusest:* O. Kullerkupp: Podvoiski, „Mis on yldsõjaõppus“. — J. Hurt: Meie ajakirjad. — Kirjavastused. Trykkvead.

№ 7—8. *Artiklid:* Juhtkiri. — Oskar Kullerkupp: Mai (luuletus). — V. J. Lenin (pilt). — Ed. Juhani: Esimese mai pyhitsemise aegloost. — Maipidustused (pildid). — Viktor Noor: Yleilmne noorte kongress. — Maailma noorte edustus Kominterni II kongressil (pilt). — Gynther Hopfe: Kommunistlikud noorte organisatsioonid ja komparteid. — L. Sch.: V. N. K. Y. majanduslisõigusliku töö perspektiivid. — Vanailma varedel ehitame uusilma hooned... (pilt). — A. P—n.: Noored spordile! — Peterburi noorte sportklubi Neeva kaldal (pilt). *Luule:* O. Kullerkupp: Noorte laul. — Villem Buk: Punane sõjavägi. — Arno Kevade: Punane aade. — H. Aus: Mu hällilaul... — Rosa Öis: Vabaduslaul. — J. A. Normann: Sirp ja haamer. — O. Kullerkupp: Hymnid kevadelle. — Peeter Uuetoa: Kevadtunded. Ma ootan sind. — Elise Tenter: Kynnil. — Ain Rannaleet: Kevadööl. Nägemus. *Proosa:*

P. Tuuli: Jahil. — Kontsertmiting väerinnal (pilt). — Peeter Lindvest: Kevadel. — E. Tenter: Kevadised motiivid. — A. Rannaleet: Valguselle ja päikeselle. — J. Jalakas: Kaks kevadet. — J. Lekai: Mailaul. — A. Kevade: Tormis (luuletus ja pilt). *Kroonika*: Valge Eesti kodanlus noorte liikumist hävitamas. — „Valge leib“. *Kirjandusest*: Arno Kevade: Noor Asunik. — Juh. Hurt: O. Kullerkupp, „Kolmas ylevenemaaline noorte kongress. — Kirjavastused.

№ 9. *Artiklid*: Juhtkiri. — P. Peterson: Venemaa noorte kommunistlikkude yhingute eesti sektsioonide ylesanne. — Peterburi noorte konverents (pilt). — Ed. Juhani: Noorte liikumine Hollandis. — Noorte Kominterni sekretäär ja ta seltsimehed (pilt). — Arnold Juhkum: Mälestused Tallinna noorte kommunistlikust yhingust. — A. Kevade: Kunsti kysimusest. *Luule*: Oskar Kullerkupp: Tyyrimees (Schilleri ainetel). — Magnus Lindvest: Jögi. — P. Uettoa: Noorte vanale. — Elise Tenter: Kevadõhtu. — Ain Rannaleet: Öö algul. — A. N.: Elegia. *Proosa*: M. Gorki: „Seltsimees“. — Eesti punaste kyttide kontsertmiting väerinnal (pilt). — P. Tuuli: Sant. — A. Gastev: Me kasvame rauast. — Homo: Inimese surm. — Kusta Ykspere: Pariisi kommunaaride mälestusil. — Pariisi kodanlus kommunaare tapmas (pilt). *Kroonika*: Eesti noorte liikumine valges Eestis ja Nõukogude Venes. — Noorte liikumine Poolamaal ja Põhja-Afrikas. — Noorte Kominterni II kongress. — Önnelik kokkusaamise moment (pilt). *Kirjandusest*: Arno Kevade: „Ladismaa“. — Toimetusele saadet kirjandus. — Kirjavastused.

№ 10—11. *Artiklid*: Juhtkiri. — Viktor Noor: Noorte konverents. — N. Krupskaja: Milline iseloom peab olema ametkoolil. — Eesti töörahva Ylikooli litograafia- ja puutõõ-kojad (kaks pilti). — Soome noorsugu ja kommunistlik liikumine. — Vivat: E. T. Ylikooli noored Kroonlinna päivil. Yliõpilased, lektorid ja töölised Kroonlinna päivil (kaks pilti). — M. Lindvest: Keelelisest kysimusest. — A. Kevade: Ü asemel Y. — O. Kullerkupp: Algajale proletarseile kirjanikele ja poeedele. *Luule*: Arno Kevade: Veel rohkem valgust! Ju tulnud ajad. — Kusta Ykspere: Ole-

vikul. — H. Ossip: Meeletuletus. — Julius Rammus: Noorus. — Magnus Lindvest: Tuli aeg. — Elise Tenter: Oktaav. — A. N.: Tina ja veri. — Ain Rannaleet: Suipäeval. Tulid. — Peeter Uettoa: Orjad. *Proosa*: A. Gastev: Me igal pool. — Kusta Ykspere: See oli siis... — M. Corki: Vene muinasjutt. — E. Tenter: Merilahing. Provintsin. — Ida Ellik: Haavatu. — A. P. Tshehov: Ronk. — E. P—ll: Kevadtorm. — E. B.: Merel. — A. Rannaleet: Lõikus. — M. Reiberg: Merikaldal. *Kroonika*: Eesti noored organiseerimistööl. — Noorte liikumine Ukrainas ja Hispaanias. — Noorte Kominterni II kongressi avamispidu. — Mitmesugused teated. *Kirjandusest*: R. V.: „Murrang“ nr. 1. — Arno Kevade: Kurt Eisneri „Mainovellid“. — A. K.: Aabits. — Kirjavastused. — Trykkvead. — Toimetusele saadet kirjandus.

№ 12. *Artiklid*: Juhtkiri. — Yks aasta. — Tervitused juubelpäevaks. — Viktor Noor: Rahvusvaheline noorte päev. — Sm. Trotski kõne. — Henri Barbusse: Inimkond rahvuskonna asemelle. — Ain Rannaleet: Keelelisest kysimusest. — Arno Kevade: Kunsti kysimusest. — O. Kullerkupp: Algajale proletarseile kirjanikele ja poeedele. *Luule*: Ain Rannaleet: Kommunaarile. — Elise Tenter: Kutse. — Johannes Steinmann: Hyyd. — Dmitri Masnin: Meie. — Oskar Kullerkupp: Tormi algul. — Joh. Kõrv: Yhisel jõul. — A. Rannaleet: Virmalised. — Arno Kevade: Mälestus. — Magnus Lindvest: Syda õöl. — Mädasoo Jyri: Surm ja elu. — Heinrich Aus: Kaks minevikku. — J. A. Normann; Lastele. *Proosa*: Joh. Viedemann: Teel igavikku. — Silver Voldi: Varasygis (luuletus). — Ain Rannaleet: Merimotiivid. — Jaan Linder: Lootus. — Peeter Uettoa: Lõikuskuu õhtul. — Kusta Ykspere: Ta tulekul (luuletus). *Kroonika*: Kodanlased noorte liikumist vägistamas. — Valges Eestis. — Kongressid ja konverentsid. — Mitmesugused teated. *Kirjandusest*: Arno Kevade: „Uus Valgus“ nr. 1. — O. K.: Maxim Gorki „Vangikoda“. — Toimetusele saadet kirjandus. — Noorte kirjandus. *Kirjavastused*: Trykkvead. — „Noored Kommunaarid“ — september 1920—1921 (esimese aasta-käigu sisukord).

HIND 1000 RBL.